

Impactmonitor

Aanpak huiselijk geweld en kinder- mishandeling

2020

Impactmonitor

**Aanpak huiselijk
geweld en kinder-
mishandeling
2020**

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
-	Nihil
-	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2019-2020	2019 tot en met 2020
2019/2020	Het gemiddelde over de jaren 2019 tot en met 2020
2019/'20	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2019 en eindigend in 2020
2017/'18-2019/'20	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2017/'18 tot en met 2019/'20

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Textcetera, Den Haag en CCN Creatie, Den Haag
Ontwerp: Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2020.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

1 Introductie 5

2 Uitgangspunten van de impactmonitor 6

- 2.1 Opzet en inhoud **6**
- 2.2 Definitie van kindermishandeling en huiselijk geweld **10**

3 Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in cijfers 11

- 3.1 Omvang, aard, en kenmerken **11**
- 3.2 Vergroting bereik Veilig Thuis **18**
- 3.3 Verbinding zorg en veiligheid **24**
- 3.4 Verbetering outcome **28**

4 Verantwoording van de impactmonitor 34

- 4.1 Beleidsinformatie Veilig Thuis **34**
- 4.2 Beleidsinformatie Jeugd **35**
- 4.3 Politieregistratiegegevens **35**
- 4.4 Onderzoeksprogramma prevalentie huiselijk geweld en kindermishandeling WODC **35**
- 4.5 Recidiveonderzoek WODC **36**
- 4.6 Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld 2020 CBS/WODC **36**
- 4.7 Cohortstudies Verwey-Jonker Instituut **37**
- 4.8 Registraties Raad voor de Kinderbescherming **37**

5 Tot slot 38

Afkortingen **39**

1 Introductie

De **Impactmonitor aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2020** is de tweede editie van deze monitor. De impactmonitor draagt bij aan het in beeld brengen van het verschil dat de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling maakt in de levens van de betrokken mensen. Volgens de recentste prevalentieschattingen uit 2020 hebben ongeveer 1,2 miljoen personen van 16 jaar of ouder in de voorgaande 12 maanden te maken gehad met huiselijk geweld.¹⁾ In 2017 zijn er naar schatting 90 duizend tot 127 duizend kinderen die te maken hebben gehad met kindermishandeling.²⁾

Monitoring van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is een belangrijk onderdeel van een systematische aanpak van dat geweld. Dit laatste vergt een nauw samenspel van vele partijen zoals Rijk, gemeenten, Veilig Thuis, beroepsgroepen in de hulpverlening en zorg, de Raad voor de Kinderbescherming, onderwijs, huisarts, politie, Openbaar Ministerie en Reclassering. Deze monitor levert input waarmee alle betrokken partijen mét elkaar en ván elkaar kunnen leren om zo de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld verder te verbeteren.

De monitoring van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling heeft als doel bij te dragen aan het zichtbaar maken van de lokale, regionale en landelijke stand van zaken. Hierbij gaat het zowel om uitvoering als beleid. Daarmee ontstaat een basis voor de verbetering van de aanpak op deze niveaus.

De impactmonitor is ontwikkeld vanuit het programma 'Geweld hoort nergens thuis' van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De impactmonitor is nadrukkelijk niet bedoeld om de voortgang van dit programma in beeld te brengen. Dat doet het programma in de eigen voortgangsrapportages. Deze impactmonitor laat op structurele basis zien hoe het er in Nederland voorstaat met de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

1) Prevalentiemonitor Huiselijk en Seksueel Geweld, 2020, CBS/WODC.

2) Alink, L., Prevoo, M., Berkel, S. van, Linting, M., Klein Velderman, M., & Pannebakker, F. (2018). NPM 2017: Nationale prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen. Leiden:Leiden University, Institute of Education and Child Studies / TNO Child Health

2 Uitgangspunten van de impactmonitor

2.1 Opzet en inhoud

De opzet van de impactmonitor is gebaseerd op de 'dummy'-impactmonitor die de onderzoeksadviescommissie van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' in 2019 heeft ontwikkeld.¹⁾ Op basis van gesprekken in focusgroepen met ervaringsdeskundigen, professionals, beleidsfunctionarissen en vertegenwoordigers van opleidingen heeft de onderzoeksadviescommissie bepaald wat de meest relevante indicatoren zijn en welke bronnen en publicaties het meest geschikt zijn om uit te putten. Vervolgens heeft de commissie in samenspraak met verschillende experts op het gebied van het inrichten van een monitor, onderzocht hoe de indicatoren meetbaar kunnen worden gemaakt. Belangrijke uitgangspunten hierbij waren het aansluiten op bestaande bronnen en publicaties, het voorkomen van aanvullende registraties en het bevorderen van een lerende verbeterbeweging.

Het gaat naast kwantitatieve ook om kwalitatieve indicatoren, lokaal en landelijk te verzamelen, met de nadruk op de thema's:

- Toerusting door initiële opleiding van toekomstige professionals
- Eerder signaleren en bespreken
- Inter- en multidisciplinaire samenwerking bij complexe casuïstiek
- Vergroting bereik Veilig Thuis
- Samenhangende en effectieve hulp met structurele aandacht voor veiligheid
- Verbinding zorg en veiligheid
- Verbetering outcome

Naast deze thema's zal de monitor ook informatie bevatten over de omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling, de aard van het geweld en kenmerken van daders en slachtoffers.

De impactmonitor is opgezet als groeimodel. In hoofdstuk 3 wordt gerapporteerd over de indicatoren die op dit moment beschikbaar zijn. Dit zijn indicatoren op het terrein van aard en omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling, kenmerken van daders en slachtoffers en indicatoren binnen de thema's Vergroting bereik Veilig Thuis, Verbinding zorg en veiligheid, Eerder Signaleren en Bespreken en Verbetering outcome. Veel van de uitkomsten die in deze rapportage gepresenteerd worden, zijn niet afkomstig van het CBS. Het CBS heeft geen controle uitgevoerd op de cijfers van andere partijen. Zie hoofdstuk 4 voor meer informatie over de gebruikte bronnen en rapportages.

¹⁾ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/06/30/advies-dummy-monitor-aanpak-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>

Ten opzichte van de 1^e editie van de impactmonitor zijn de volgende nieuwe gegevens toegevoegd:

- Het percentage slachtoffers van huiselijk en seksueel geweld dat het geweld bespreekt met anderen.
- Het percentage meldingen van acute en van structureel onveilige situaties, uitgesplitst naar het type organisatie van de melder.
- Het percentage acuut en structureel onveilige casussen bij Veilig Thuis, waarin een overdracht aan de politie of OM plaatsvindt.
- Het aantal door de Raad van de Kinderbescherming afgeronde beschermingsonderzoeken en afgeronde onderzoeken naar een maatregel ná OTS, uitgesplitst naar het genomen besluit.
- Het aantal gestarte ondertoezichtstellingen.
- De indicatoren binnen het thema Verbetering Outcome zijn in deze editie volledig gebaseerd op uitkomsten uit de lopende cohortstudie van het Verwey-Jonker instituut in 13 van de 26 Veilig Thuis regio's. In de 1^e editie van de monitor waren deze indicatoren grotendeels nog gebaseerd op een oudere cohortstudie in de 4 grote gemeenten.

Daarnaast zijn een groot aantal bestaande indicatoren geactualiseerd met recente informatie over het 1^e halfjaar van 2020; dit geldt met name bij de indicatoren die gebaseerd zijn op gegevens van Veilig Thuis en politie. Ook zijn er recentere uitkomsten opgenomen over de prevalentie van huiselijk geweld. Indicatoren waarover ten opzichte van de vorige rapportage geen actuelere informatie beschikbaar is, zijn toch ook weer opgenomen in deze editie van de monitor om zo een compleet beeld te schetsen.

In de komende jaren wordt de monitor stapsgewijs nog verder uitgebreid, onder meer met indicatoren over samenhangende en effectieve hulp, inter- en multidisciplinaire samenwerking, de rol van omstanders en toerusting van toekomstige professionals. De monitor laat ook ontwikkelingen in de tijd zien. Bij het samenstellen van de volgende edities van de monitor zal de vergelijkbaarheid in de tijd van gebruikte bronnen een belangrijk uitgangspunt zijn. Meer informatie over de stapsgewijze uitbreiding van de monitor is te vinden in de eerder genoemde dummy-monitor.

De verschillende indicatoren in de impactmonitor gaan niet allemaal over dezelfde periode. Daarnaast zullen ze niet allemaal met dezelfde frequentie geactualiseerd kunnen worden. Zo zijn er bijvoorbeeld elk half jaar actuele cijfers vanuit de Veilig Thuis-organisaties, maar zijn actuele cijfers over prevalentie slechts met tussenpozen van enkele jaren beschikbaar. Elk jaar zal er een rapportage verschijnen op basis van de op dat moment beschikbare gegevens.

Naast deze rapportage is er een [interactief dashboard](#). Op dit dashboard worden, naast landelijke uitkomsten, ook regionale cijfers in beeld gebracht en met elkaar vergeleken. Het dashboard ondersteunt daarmee de leerprocessen op lokaal en regionaal niveau.

De daarvoor in aanmerking komende indicatoren op het dashboard worden twee keer per jaar geactualiseerd.

Onderstaande figuur geeft een schematisch overzicht van alle beoogde informatie in de impactmonitor, zoals de onderzoeksadviescommissie die in 2019 heeft vastgesteld.²⁾

2) Sinds 2019 werkt de onderzoekscommissie aan het verder uitwerken van de indicatoren die nog moeten worden toegevoegd aan de monitor. Voortschrijdend inzicht kan er daarbij toe leiden dat de uiteindelijk gekozen indicator qua naam en definitie iets afwijkt van dit in 2019 opgestelde overzicht.

Inhoud van de impactmonitor op hoofdlijnen

2.2 Definitie van kindermishandeling en huiselijk geweld

In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 (Wmo 2015) en de Jeugdwet worden huiselijk geweld en kindermishandeling als volgt gedefinieerd:

Huiselijk Geweld	Lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring; familielid, een huisgenoot, de echtgenoot of voormalig echtgenoot of een mantelzorger (Wmo 2015). Vormen van geweld in huiselijke kring: kindermishandeling, (ex-)partnergeweld, huwelijksdwang en eerge relateerd geweld, ouderenmishandeling en vrouwelijke genitale verminking.
Kindermishandeling	Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Vormen: <ul style="list-style-type: none">– Lichamelijke mishandeling– Lichamelijke verwaarlozing– Psychische mishandeling– Psychische verwaarlozing– Seksueel misbruik– Getuige zijn van geweld in het gezin

Een deel van de bronnen die in deze impactmonitor zijn gebruikt, hanteert een afwijkende definitie. Bij een indicator die afwijkt van bovenstaande definities, zal de afwijking expliciet benoemd worden. Zie hiervoor ook hoofdstuk 4 Verantwoording van de impactmonitor.

3 Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in cijfers

3.1 Omvang, aard, en kenmerken

Op basis van de meest actuele gegevens uit bestaand onderzoek wordt in deze paragraaf een schatting gegeven van de omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen slachtoffers van huiselijk geweld en van kindermishandeling. Voor de prevalentie van kindermishandeling zijn uitkomsten uit het onderzoeksprogramma van het WODC uit 2019 naar de prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling gebruikt. Meer specifiek is gebruik gemaakt van het overkoepelde syntheserapport van het WODC en twee deelstudies: een zelfrapportagestudie kindermishandeling onder scholieren van de Radboud Universiteit en een informantstudie kindermishandeling onder professionals die werken met kinderen van Universiteit Leiden / TNO Child Health. Op basis van deze onderzoeken worden ook enkele (persoons)kenmerken van slachtoffers beschreven.

Op basis van de recent door het CBS en WODC gepubliceerde Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld 2020 wordt inzicht gegeven in de prevalentie van huiselijk geweld en de mate waarin slachtoffers van huiselijk (en seksueel) geweld het geweld bespreken met anderen. Daarnaast wordt in deze paragraaf de aard van het geweld beschreven op basis van gegevens van Veilig Thuis. De Veilig Thuis organisaties zijn het adviespunt en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling.¹⁾ Ten slotte wordt in deze paragraaf nader gekeken naar plegers van huiselijk geweld op basis van een recidiveonderzoek van het WODC, waarbij recidive is gedefinieerd in termen van strafzaken.²⁾

Geschat aantal slachtoffers van huiselijk geweld

In de periode maart-april 2020 gaf 8 procent van de personen van 16 jaar en ouder aan in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van een of meerdere vormen van huiselijk geweld.³⁾ Dit zijn omgerekend 1,2 miljoen personen. Huiselijk geweld omvat een of meer vormen van fysiek geweld in huiselijke kring, dwingende controle in huiselijke kring, stalking door een ex-partner en seksueel geweld in huiselijke kring. Zes procent van de personen van 16 jaar en ouder geeft aan in de afgelopen 12 maanden tenminste een van de vormen van huiselijk geweld structureel, dat wil zeggen (bijna) dagelijks, wekelijks of maandelijks te hebben meegemaakt.⁴⁾ Alle vormen van dwingende controle en stalking door ex-partner zijn als structureel meegeteld. Het betreft een minimumschatting omdat onbekend is hoeveel

1) www.veiligthuis.nl

2) Het begrip recidive is in de gehele keten van betrokken organisaties uiteraard veel breder (bijvoorbeeld gezinnen waarover opnieuw een melding bij Veilig Thuis wordt gedaan na een periode zonder geweld). Nadere afstemming tussen al deze betrokken partijen is nodig om tot een zinvolle definitie van deze bredere vorm van recidive te komen.

3) Op basis van Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld 2020 van CBS/WODC. Verbale agressie is hierbij niet meegeteld. Het percentage huiselijk geweld inclusief verbale agressie bedraagt 33 procent.

4) Het percentage structureel huiselijk geweld inclusief structurele verbale agressie bedraagt 8 procent.

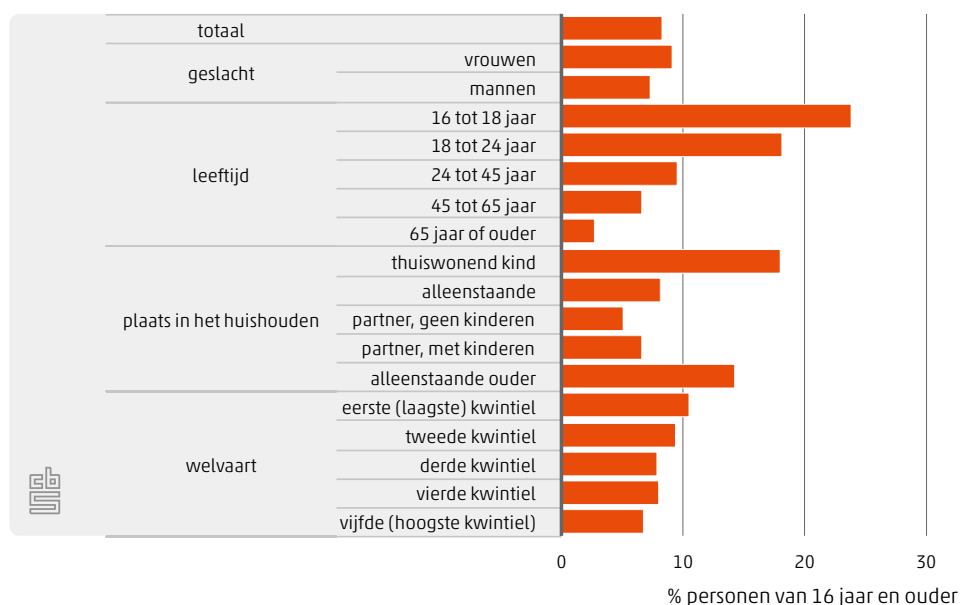
personen slachtoffer werden van meerdere vormen van geweld, die afzonderlijk niet structureel voorkwamen maar bij elkaar wel optellen tot 'structureel geweld'.

1 200 000 personen
van 16 jaar en ouder (8 procent) geven aan
in afgelopen 12 maanden slachtoffer te
zijn geweest van huiselijk geweld

Slachtofferschap van huiselijk geweld neemt af naarmate men ouder wordt. Zo werd 24 procent van de 16- tot 18-jarigen slachtoffer tegen 3 procent van de 65-plussers. Vrouwen zijn iets vaker slachtoffer dan mannen (9 tegen 7 procent). Verder zijn alleenstaande ouders relatief vaak slachtoffer van huiselijk geweld. Ook het welvaartsniveau is gerelateerd aan huiselijk geweld: slachtofferschap komt vaker voor bij personen in huishoudens met een lager welvaartsniveau.

3.1.1 Slachtofferschap huiselijk geweld in afgelopen 12 maanden

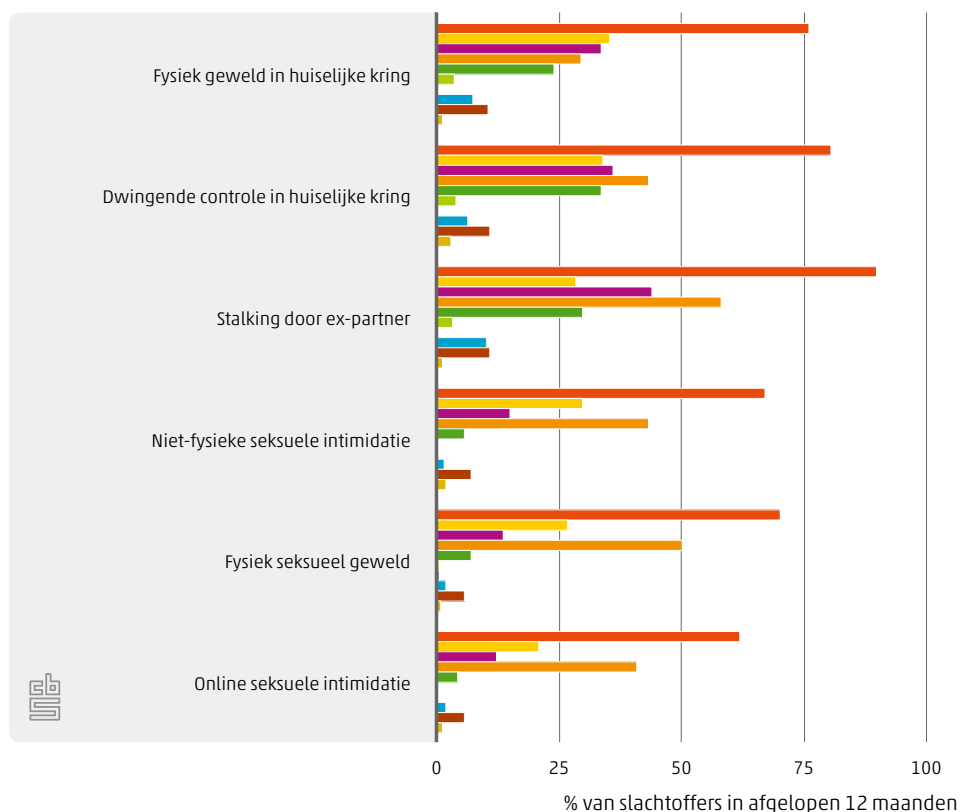

Bron: CBS/WODC

60 tot 90 procent van de slachtoffers van huiselijk of seksueel geweld bespreekt het geweld met iemand (figuur 3.1.2). Dit percentage is het hoogst bij slachtoffers van stalking door de ex-partner (90 procent). Ze bespreken het geweld het vaakst met een vriend of vriendin. Slachtoffers van online seksuele intimidatie hebben er het minst vaak met iemand over gesproken (62 procent); als zij erover spreken doen ook zij dit het vaakst met een vriend of vriendin. De drie vormen van seksueel geweld in figuur 3.1.2 omvatten alle vormen van seksuele intimidatie en geweld. Dit kan zowel binnen als buiten de huiselijke kring plaatsvinden. Een deel van het seksueel geweld dat in de Prevalentiemonitor Huiselijk

Geweld en Seksueel Geweld is onderzocht valt daardoor buiten de scope van deze impactmonitor, namelijk het seksueel geweld dat buiten de huiselijke kring plaatsvindt.

3.1.2 Met iemand gepraat over huiselijk en seksueel geweld, bevolking van 16 jaar en ouder

- Met iemand gepraat totaal
- Met partner
- Met ander gezins- of familielid
- Met vriend / vriendin
- Met hulpverlener (bijv. huisarts, psycholoog, maatschappelijk werker)
- Met medewerker van Veilig Thuis
- Met hulpverlener van het Centrum Seksueel Geweld
- Met politie
- Met iemand anders
- Geen antwoord

Bron: CBS/WODC

Geschat aantal slachtoffers kindermishandeling

Ruim 1 op de 10 scholieren in de eerste vier jaar van het voortgezet onderwijs is in het voorgaande jaar slachtoffer geworden van kindermishandeling. Dit blijkt uit schattingen op basis van de zelfrapportagestudie van de Radboud Universiteit onder middelbare scholieren in 2016. Dit komt neer op ongeveer 105 duizend scholieren. Psychologische agressie (d.w.z. dreigen met slaan) en fysiek geweld tegen de scholier komen het vaakst voor. Van de meisjes rapporteert 15 procent slachtoffer te zijn geworden in het jaar voorafgaand aan het onderzoek; van de jongens is dit 10 procent. Seksueel misbruik dat is gepleegd door een

ander minderjarig gezinslid of een meer- of minderjarige die niet tot het gezin behoort, is in deze studie wel meegeteld als kindermishandeling. Fysiek en psychisch geweld wordt alleen meegeteld wanneer dit door de ouders is gepleegd. Verder valt het getuige zijn van fysiek geweld tussen de ouders hier wel onder de definitie van kindermishandeling, maar niet het getuige zijn van geweld tussen overige gezinsleden. Ook is verwaarlozing niet meegenomen in de definitie van slachtoffer van kindermishandeling in het voorgaande jaar.⁵⁾

Slachtoffers kindermishandeling

12% van scholieren in de eerste vier jaar van het voortgezet onderwijs is in het voorgaande jaar slachtoffer geworden van kindermishandeling

3% van alle minderjarigen heeft in 2017 te maken gehad met kindermishandeling

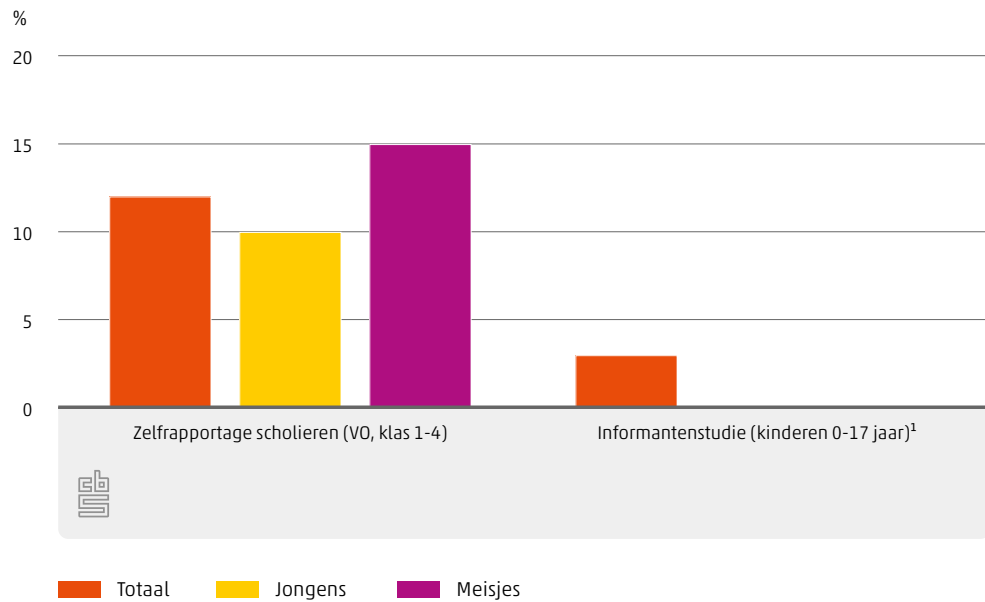
Op basis van een andere bron, de informantenstudie onder professionals van Universiteit Leiden/TNO Child Health, hebben naar schatting tussen de 89 duizend en 127 duizend kinderen van 0 tot en met 17 jaar in 2017 te maken gehad met kindermishandeling. Dit komt neer op ongeveer 3 procent van alle minderjarigen. Voor deze totaalschatting van de prevalentie is ook gebruik gemaakt van gegevens van Veilig Thuis. De meeste kinderen waarover wordt gerapporteerd door de informanten, zijn slachtoffer van emotionele en/of fysieke verwaarlozing. Volgens de informantenrapportages zijn meisjes en jongens even vaak slachtoffer van kindermishandeling, maar meisjes zijn wel vaker slachtoffer van seksueel misbruik en emotionele mishandeling. Voor adolescente meisjes (12 tot en met 17 jaar) wordt bovendien vaker mishandeling gerapporteerd dan voor adolescente jongens.

De definitie van kindermishandeling in de informantenstudie komt sterk overeen met de definitie zoals die in hoofdstuk 2 is opgenomen, waarbij emotionele mishandeling slechts beperkt is meegenomen. In het zelfrapportageonderzoek komen meer slachtoffers van kindermishandeling in beeld dan in de informantenstudie indien wordt gekeken naar dezelfde leeftijdsgroep (12 t/m 17-jarigen). Dit is niet verrassend, gezien de verschillen in opzet van de studies. Zo bepaalt een respondent in een zelfrapportagestudie zelf of hij of zij een bepaald voorval heeft ervaren (zonder gehinderd te worden door kennis over formele definities). Hierbij zullen vrijwel zeker situaties worden gerapporteerd die door professionals niet ernstig genoeg worden bevonden om als kindermishandeling te worden gekwalificeerd. Ook zullen bij seksueel misbruik buiten het gezin of de familie mogelijk voorvallen worden gemeten die strikt genomen niet in een afhankelijkheidsrelatie hebben plaatsgevonden. En bovendien wordt in zelfrapportage slachtofferschap gerapporteerd dat door professionals niet zou worden gesignaleerd. Voor een diepgaander bespreking van de verschillen tussen beide studies en hoe deze

5) Bij de vragen over verwaarlozing kon de scholier geen tijdsperiode aangeven, de scholier moest aangeven of er ooit sprake van is geweest. Daarom is verwaarlozing niet meegenomen in de definitie van slachtofferschap in het afgelopen jaar.

verschillen kunnen resulteren in zowel onder- als overschatting van de prevalentie van kindermishandeling, wordt verwezen naar Ten Boom & Wittebrood (2019).

3.1.3 Prevalentieschatting slachtofferschap kindermishandeling, naar geslacht

Bron: Radboud Universiteit Nijmegen (scholierenonderzoek) en Universiteit Leiden/TNO (informantenstudie)
¹) Geen significant verschil gevonden tussen jongens en meisjes

Voor 29 procent van alle slachtoffers is door de informanten meer dan één vorm van kindermishandeling gerapporteerd. Uit de informantenstudie blijkt voorts dat de kans op kindermishandeling beduidend groter is (ongeveer 3 tot 5 keer zo hoog) in gezinnen met een laag opleidingsniveau dan in gezinnen met een hoog opleidingsniveau. Ook is de kans op kindermishandeling groter in gezinnen waarin geen van de ouders betaald werk verricht dan in gezinnen met ten minste één werkende ouder. Ten slotte is de kans ook groter in gezinnen met een niet-Nederlandse migratieachtergrond (eerste generatie) dan in gezinnen met een Nederlandse migratieachtergrond (inclusief kinderen van niet-Nederlandse migratieachtergrond vanaf de derde generatie).

Samenloop slachtofferschap van huiselijk geweld en kindermishandeling binnen gezinnen

Binnen gezinnen kan geweld plaatsvinden tussen de verschillende gezinsleden. Dit noemen we samenloop van kindermishandeling met ander huiselijk geweld binnen gezinnen. Dit kan zijn tussen ouders en kinderen, tussen ouders onderling en tussen de kinderen onderling. Hieronder wordt in het bijzonder mishandeling door één of beide ouders tegen ten minste één kind én geweld tussen ouders onderling (inclusief ex-partner en nieuwe partner) binnen een bepaalde periode beschreven.

Bij 2,5 procent van alle scholieren in de zelfrapportagestudie is sprake van samenloop van fysiek geweld tussen de ouders en kindermishandeling gericht op de scholier zelf. Onder de groep scholieren die slachtoffer was van kindermishandeling, was bij 17 procent tevens

sprake van fysiek geweld tussen de ouders. Ook bij deze percentages geldt dat verwaarlozing niet is meegeteld bij de definitie van kindermishandeling, omdat er gekeken is naar kindermishandeling in het voorgaande jaar.

Aard van het geweld en/of de mishandeling

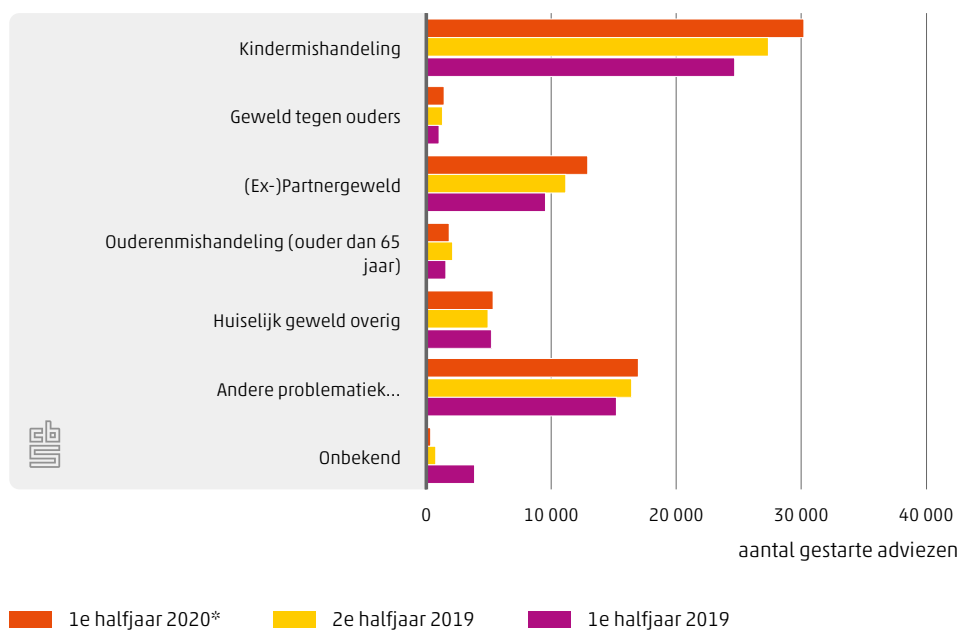
Kindermishandeling en huiselijk geweld komen voor in allerlei verschillende vormen. Op basis van de vermoedelijke aard van het geweld zoals dat is vastgelegd bij de adviezen en meldingen bij Veilig Thuis, kan hiervan een beeld worden gevormd. Veilig Thuis is het adviespunt en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Slachtoffers, omstanders en professionals kunnen contact opnemen met Veilig Thuis als zij een vermoeden hebben van kindermishandeling en/of huiselijk geweld.⁶⁾ Veilig Thuis kan advies en ondersteuning geven over wat degene, die contact opneemt met Veilig Thuis, zelf kan doen. Is dit niet mogelijk of is de situatie te complex of ernstig? Dan kan de beller een melding doen en komt Veilig Thuis in actie.

Op hoofdlijnen worden de volgende soorten geweld en mishandeling onderscheiden: kindermishandeling, ouderenmishandeling, geweld tegen ouders, (ex-) partnergeweld of overig huiselijk geweld (bijvoorbeeld tussen broers/zussen). Het is belangrijk om hierbij te beseffen dat het gaat om de vermoedens van de adviesvrager of melder over de aard van het geweld. Dit kan afwijken van de daadwerkelijke aard van het geweld. Ook kan later, tijdens de verdere inzet van Veilig Thuis, blijken dat er nog méér aan de hand is dan alleen de door de adviesvrager of melder genoemde aard van het geweld. Eén advies of melding kan gaan over meerdere soorten van geweld.

De meeste adviezen en meldingen gaan over situaties waarbij de adviesvrager/melder een vermoeden heeft van kindermishandeling (figuren 3.1.4 en 3.1.5.). Ook zijn er 17 duizend adviezen en 15 duizend meldingen in het eerste halfjaar van 2020 ontvangen over andere problematiek dan huiselijk geweld of kindermishandeling.

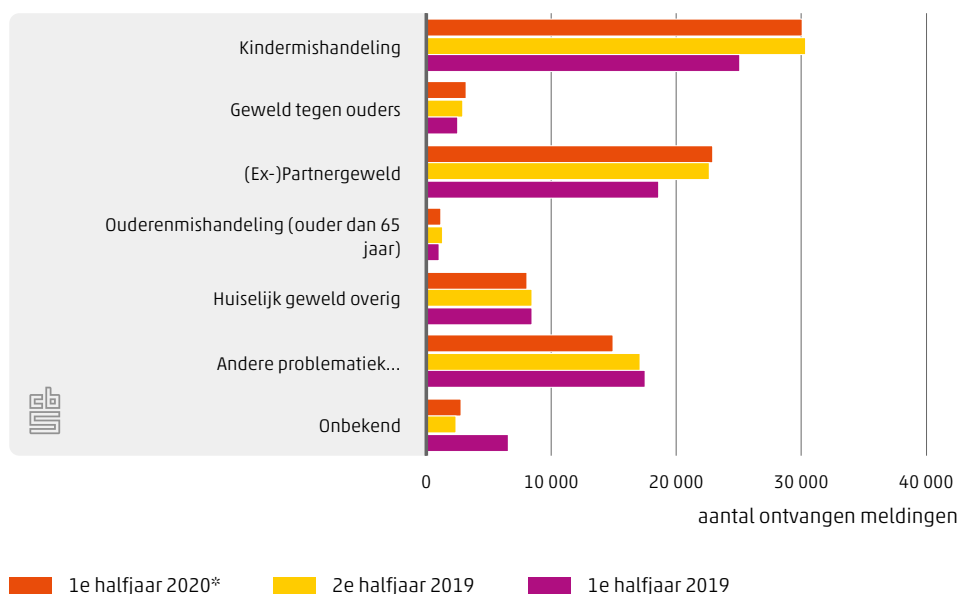
⁶⁾ Voor professionals geldt een [meldcode](#).

3.1.4 Aard van geweld/mishandeling van gestarte adviezen ¹⁾

¹⁾ Er kunnen meerdere aard van geweld/mishandeling van toepassing zijn op één advies

3.1.5 Aard van geweld/mishandeling van ontvangen meldingen ¹⁾

¹⁾ Er kunnen meerdere aard van geweld/mishandeling van toepassing zijn op één melding

Kenmerken plegers huiselijk geweld

De informatie in deze paragraaf over plegers van huiselijk geweld is gebaseerd op recidiveonderzoek van het WODC (Blokdijk e.a. (2019) en de WODC recidivemonitor). De onderzoeksgroep bestaat uit daders van huiselijk geweld die in de periode 2008 tot en met 2015 door het Openbaar Ministerie (OM) zijn vervolgd en waarbij het plegen van huiselijk geweld bewezen werd verklaard. Hierbij is de definitie van huiselijk geweld leidend zoals die in deze periode werd gehanteerd door het OM. Deze is: 'geweld dat door iemand

uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd'. Deze kring bestaat uit (ex-)partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. Het gaat daarbij om fysiek geweld (zoals mishandeling), seksueel geweld, stalking en bedreiging. Betrouwbare informatie over daders van kindermishandeling ontbreekt en is daarom niet opgenomen in deze rapportage.

Van de in 2015 veroordeelde daders van huiselijk geweld is 91 procent man. Dit aandeel is hoger dan het aandeel mannen onder alle in 2015 strafrechtelijk veroordeelden (82 procent). Van de daders van huiselijk geweld is 64 procent 30 jaar of ouder, tegenover 55 procent van alle daders. Slechts 3 procent is minderjarig, tegenover ruim 6 procent van de gehele daderpopulatie.

In ruim driekwart van de veroordelingen gaat het om eenvoudige mishandeling en nog eens 14 procent gaat om bedreigingen; de overige, veel minder vaak voorkomende vormen van geweld, betroffen onder andere zware mishandeling, belaging en moord/doodslag.

3.2 Vergroting bereik Veilig Thuis

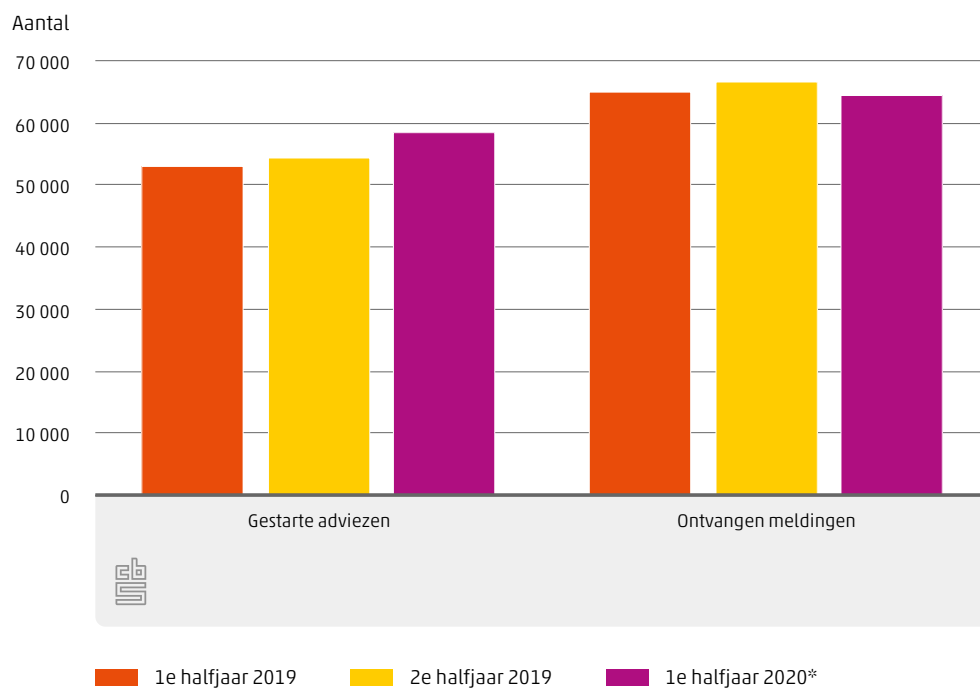
Het is van belang dat het bereik van Veilig Thuis als het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling zo groot mogelijk is; iedereen met een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling moet de weg naar Veilig Thuis zo snel mogelijk kunnen vinden.

64 425 meldingen heeft
Veilig Thuis ontvangen in het eerste
halfjaar van 2020

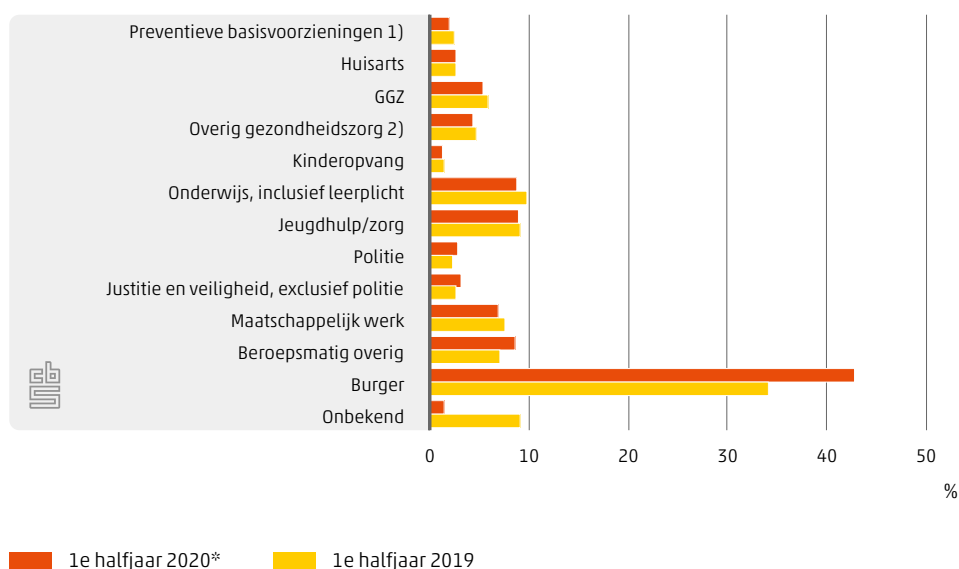
In deze paragraaf worden uitkomsten over het eerste halfjaar van 2020 getoond, op basis van het CBS onderzoek Beleidsinformatie Veilig Thuis. In deze periode hebben de Veilig Thuis organisaties 58 500 keer advies (en ondersteuning) gegeven. Dit is 10 procent meer dan in het eerste halfjaar van 2019. Daarnaast hebben de Veilig Thuis organisaties 64 425 meldingen ontvangen in het eerste halfjaar van 2020; dit is 2 procent minder dan in het eerste halfjaar van 2019.

3.2.1 Aantal gestarte adviezen en ontvangen meldingen bij Veilig Thuis

55,6 procent van de adviezen in het eerste halfjaar van 2020 zijn gegeven aan beroepsmatige adviesvragers en 42,9 procent aan burgers (zie figuur 3.2.2). De vergelijking met het eerste halfjaar van 2019 is lastig te maken, omdat er in het eerste halfjaar van 2019 nog relatief veel adviezen waren waarvan de organisatie van de adviesvrager niet bekend was.

3.2.2 Gestarte adviezen door Veilig Thuis naar organisatie adviesvrager

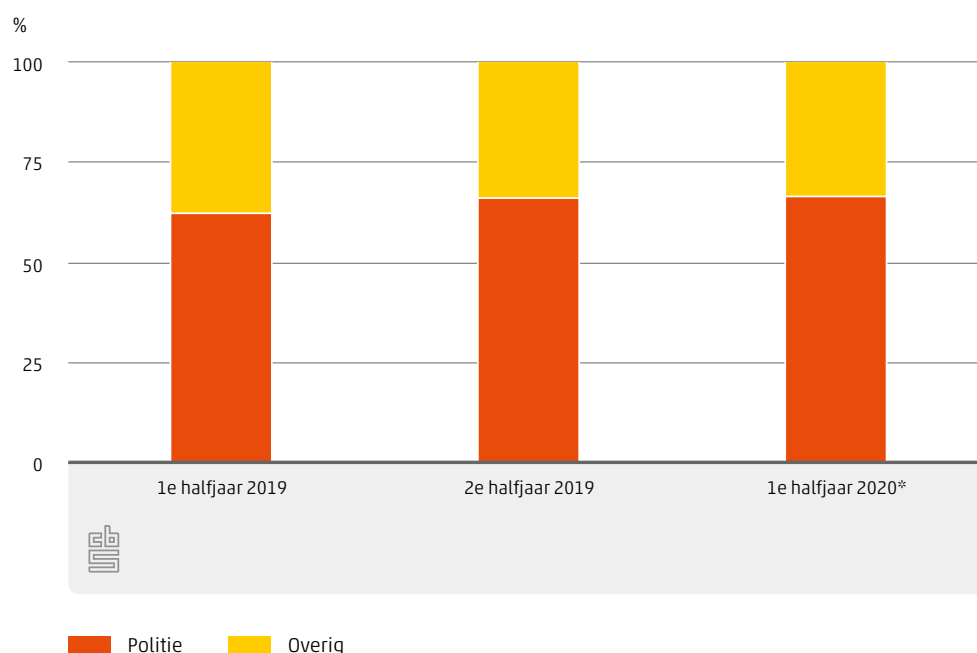
1) Hieronder wordt verstaan: GGD, jeugdgezondheidszorg, verloskundigenpraktijk, kraamzorg, ambulance
 2) Hieronder wordt verstaan: ziekenhuis, verzorgings- of verpleeghuis, gehandicaptenzorg

Met merendeel van de meldingen aan Veilig Thuis in het eerste halfjaar 2020 is gedaan

door de politie⁷⁾ (66,5 procent; zie figuur 3.2.3a). Het aandeel meldingen van de politie is iets gestegen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2019 (62,3 procent).

Figuur 3.2.3b toont het percentage meldingen door de overige soorten melders. De overige beroepsmatige melders nemen 23,4 procent van alle meldingen voor hun rekening, 9,2 procent van alle meldingen is gedaan door burgers. Een groot aantal professionals is op basis van de wet 'Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' verplicht om een stappenplan te doorlopen als hij of zij vermoedens heeft van huiselijk geweld of kindermishandeling.⁸⁾ Dit geldt voor professionals die werkzaam zijn in de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie.

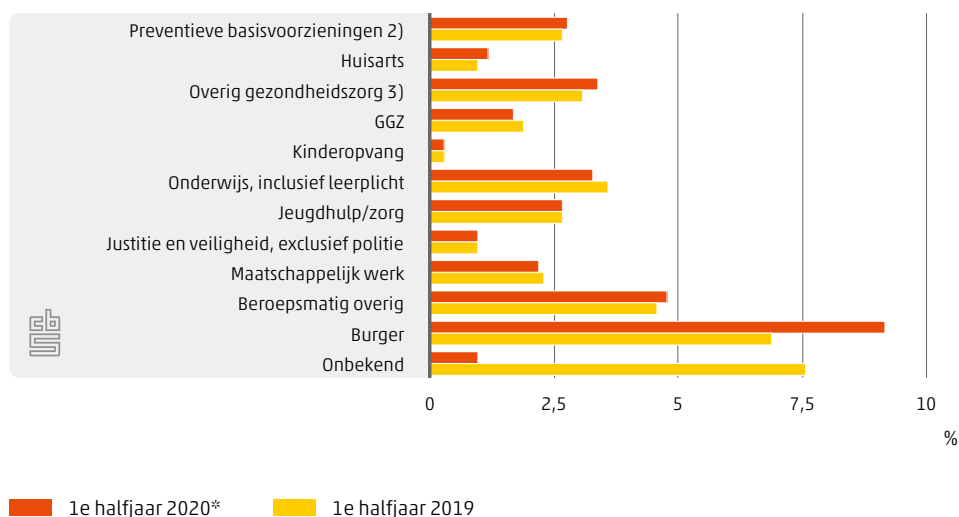
3.2.3a Ontvangen meldingen Veilig Thuis gesplitst naar politie en overig

7) De cijfers in deze paragraaf over het aantal meldingen bij Veilig Thuis door de politie (op basis van Beleidsinformatie VT) wijkt af van de cijfers op basis van de politieregistraties in paragraaf 3.3. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen hoe deze verschillen kunnen worden geduid.

8) <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>

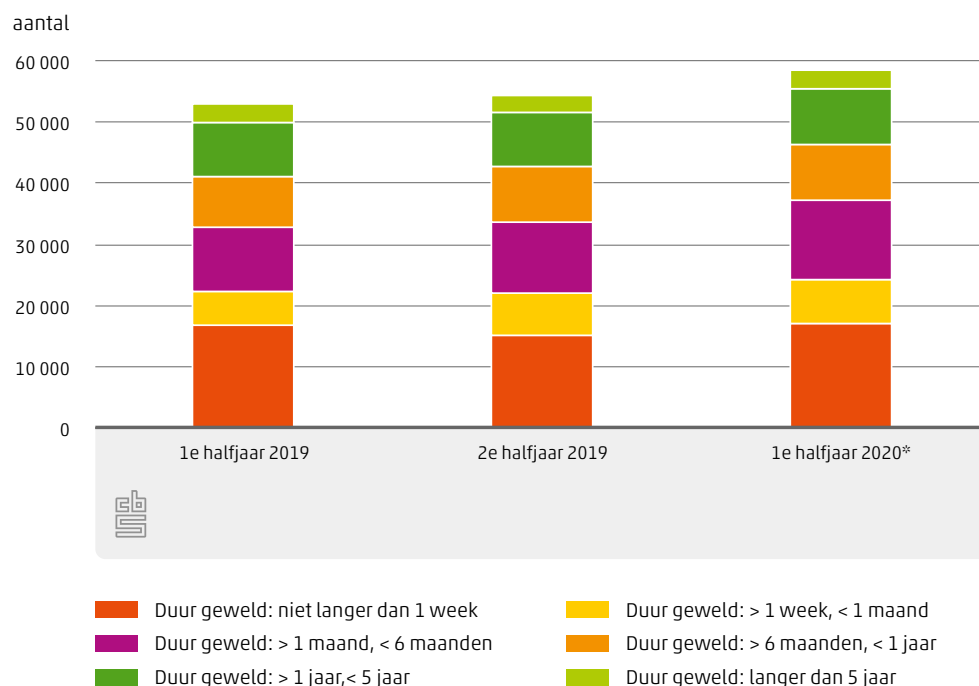
3.2.3b Ontvangen meldingen Veilig Thuis naar organisatie melder ¹⁾

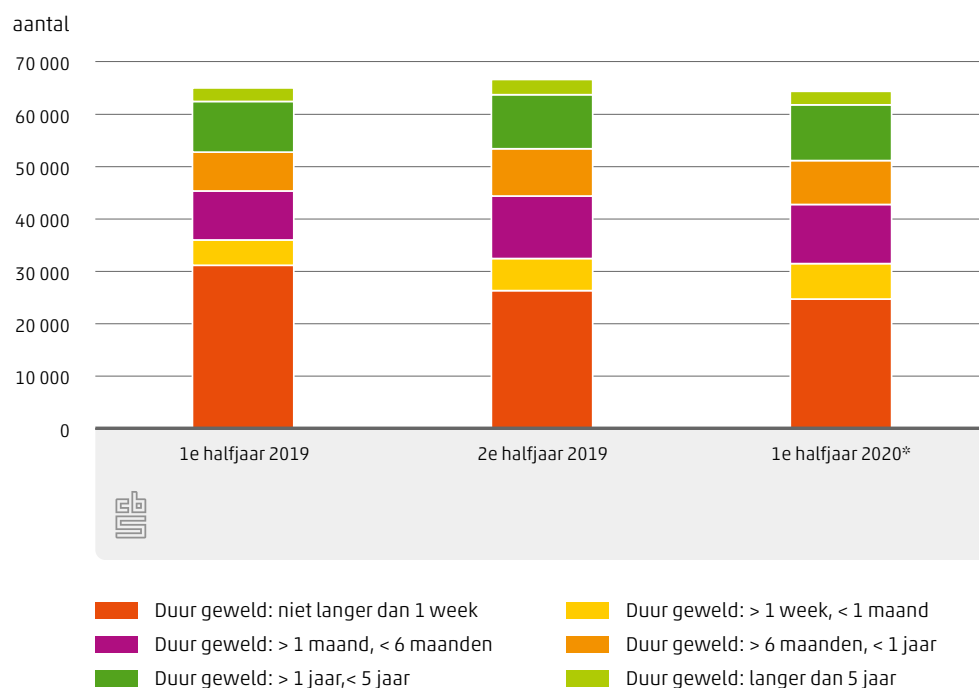
- 1) Vanwege de leesbaarheid is het percentage meldingen van de politie niet opgenomen in de figuur.
 2) Hieronder wordt verstaan: GGD, jeugdgezondheidszorg, verloskundigenpraktijken, kraamzorg, ambulance.
 3) Hieronder wordt verstaan: ziekenhuis, verzorgings- of verpleeghuis, gehandicaptenzorg.

In de contacten met de adviesvrager c.q. melder vraagt Veilig Thuis ook hoe lang zij denken dat het geweld of de mishandeling al duurt. Hierbij kan gekozen worden uit een aantal categorieën. De ervaring leert dat adviesvragers en melders dit soms een moeilijke vraag vinden en het eigenlijk niet weten. De Veilig Thuis medewerk(st)er probeert de adviesvrager/melder toch een categorie te laten kiezen, waarbij er vaak gekozen wordt voor de kortste categorie ('niet langer dan een week') als men het écht niet weet. In de praktijk blijkt dat dit gegeven desondanks soms niet gevuld wordt in de administraties van Veilig Thuis en de duur van het geweld dus onbekend blijft; deze gevallen zijn meegeteld in de categorie 'niet langer dan een week'. In figuren 3.2.4a en 3.2.4b is te zien wat de vermoedelijke duur van het geweld is bij de gestarte adviezen en de ontvangen meldingen. In 39 procent van de meldingen gaf de melder aan dat de duur van het geweld niet langer dan een week was; bij adviezen dacht 29 procent van de adviesvragers dat.

3.2.4a (Vermoedelijke) duur van het geweld van gestarte adviezen

3.2.4b (Vermoedelijke) duur van het geweld van ontvangen meldingen

Bij ontvangst van een melding schat Veilig Thuis als eerste de aard en de ernst van de melding in; dit is de zogeheten veiligheidstaxatie. In 41 procent van de ontvangen meldingen betrof het een melding van acute en/of structureel onveilige casuïstiek; in het 1^e halfjaar van 2019 was dit nog 38 procent. In de overige gevallen ging het bijvoorbeeld om een eenmalige onveilige situatie, om een multi-problematische leefsituatie of waren er geen zorgen over de veiligheid.

Meldingen met acute en/of structureel onveilige casuïstiek

41% van de ontvangen meldingen betrof een melding van

- acute onveilige casuïstiek
- en/of structureel onveilige casuïstiek

59% van de ontvangen meldingen betroffen bijvoorbeeld

- een eenmalige onveilige situatie
- een multi-problematische leefsituatie
- geen zorgen over de veiligheid

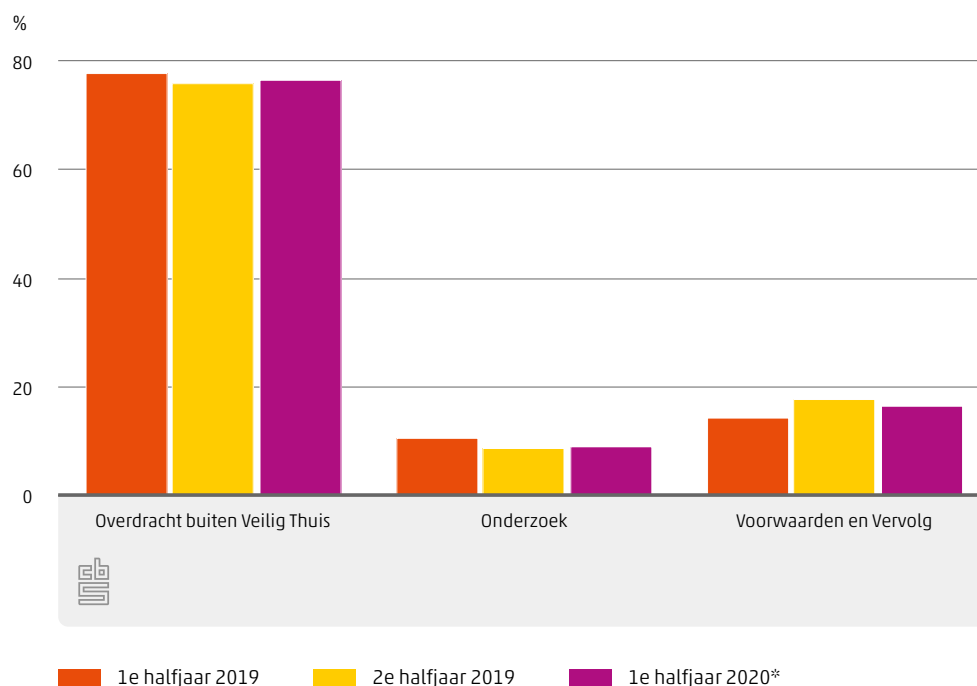

Op basis van de veiligheidstaxatie besluit Veilig Thuis of ze de vervolgstappen bij Veilig Thuis zelf beleggen, of dat ze de melding doorsturen naar een lokale hulpverlenende instantie, die dan aan de slag gaat met de betrokkenen. Ook kijken ze of er al een hulpverlener betrokken is bij het gezin. In dat geval kijkt Veilig Thuis, samen met de hulpverlener, of deze de melding mee kan nemen in zijn traject en of ondersteuning van Veilig Thuis hierbij nodig is. De vervolgstappen kunnen ook belegd worden bij het cliëntsysteem zelf óf er kan besloten worden dat er in het geheel geen vervolgstappen nodig zijn. Ook kan het een nieuwe melding betreffen op een al lopende casus. In dat geval neemt Veilig Thuis de informatie uit de nieuwe melding mee in de lopende casus.

Als de vervolgstappen bij Veilig Thuis zelf worden belegd zijn er twee mogelijkheden: de dienst 'Onderzoek' of de dienst 'Voorwaarden en Vervolg'. De dienst 'Onderzoek' is gericht op het bevestigen of weerleggen van de gemelde vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en het vervolgens zo nodig vaststellen van veiligheidsvoorwaarden en inzetten van vervolghulp. De dienst 'Voorwaarden en Vervolg' is gericht op het organiseren van de directe veiligheid van de betrokkenen en het inzetten van vervolghulp.

Om een beeld te krijgen van de gekozen vervolgstappen, is gekeken naar alle casussen waarbinnen een veiligheidsbeoordeling is uitgevoerd en/of waarbinnen Veilig Thuis een dienst 'Onderzoek' of 'Voorwaarden en Vervolg' is gestart in een bepaalde periode. In het eerste halfjaar van 2020 is in 77 procent van deze casussen besloten tot een directe overdracht (naar het lokale veld, een reeds betrokken hulpverlenende instantie, een multidisciplinair team of naar het cliëntsysteem zelf). In 9 procent is een dienst 'Onderzoek' gestart en in 17 procent een dienst 'Voorwaarden en Vervolg'.

3.2.5 Percentage casussen naar vervolgstap na veiligheidsbeoordeling

3.3 Verbinding zorg en veiligheid

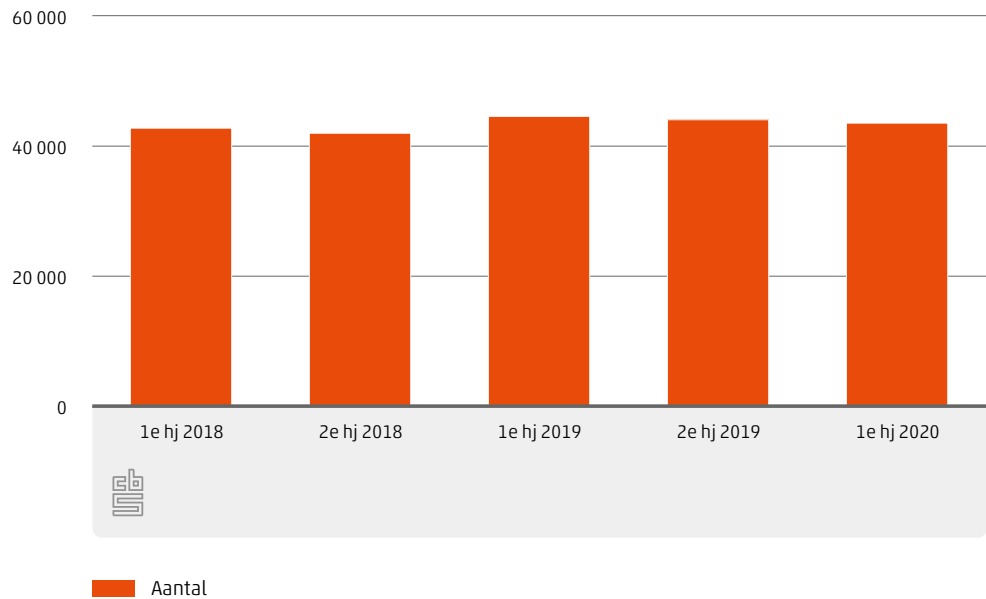
Voor een optimale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is een goede verbinding nodig tussen de zorgketen enerzijds en de justitie- en veiligheidsketen anderzijds. Dit geldt zowel bij het in beeld krijgen van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling als bij het stoppen en duurzaam oplossen van het geweld.

De politie is dan ook een belangrijke partij als het gaat om meldingen aan Veilig Thuis. Door de politie zijn in het eerste halfjaar van 2020 43 508 meldingen bij Veilig Thuis gedaan.⁹⁾¹⁰⁾ Dit is 2,6 procent minder dan in het eerste halfjaar van 2019 (figuur 3.3.1). In heel 2019 meldde de politie ruim 88,5 duizend gevallen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

⁹⁾ Dit betreft de meldingen met status 'definitief' in het BHV-registratiesysteem van de politie.

¹⁰⁾ Dit cijfer op basis van de politieregistratie wijkt af van de cijfers over het aantal meldingen bij Veilig Thuis door de politie (op basis van Beleidsinformatie VT) in paragraaf 3.2. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen hoe deze verschillen kunnen worden geduid.

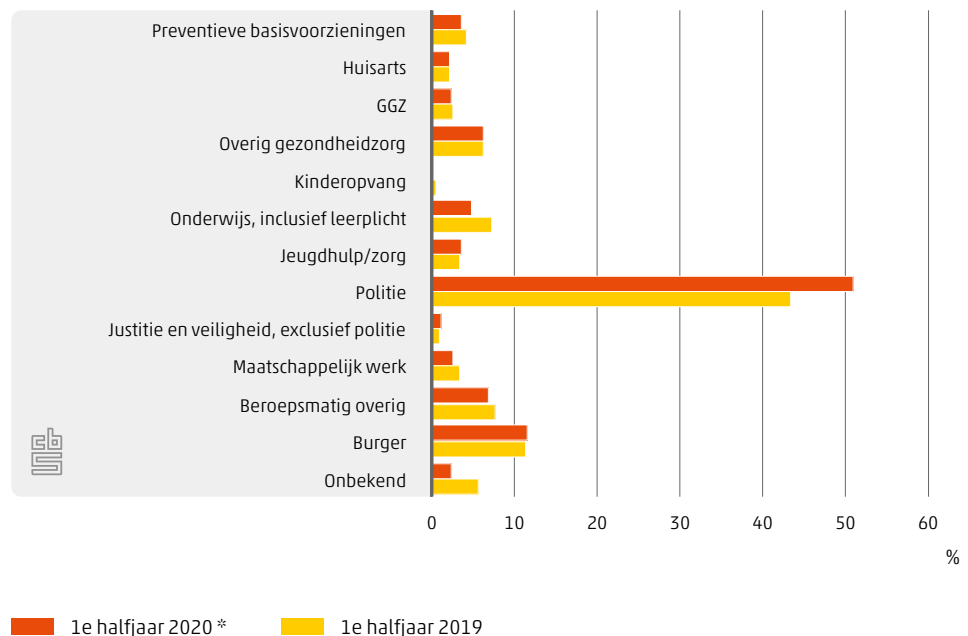
3.3.1 Aantal meldingen door politie aan Veilig Thuis

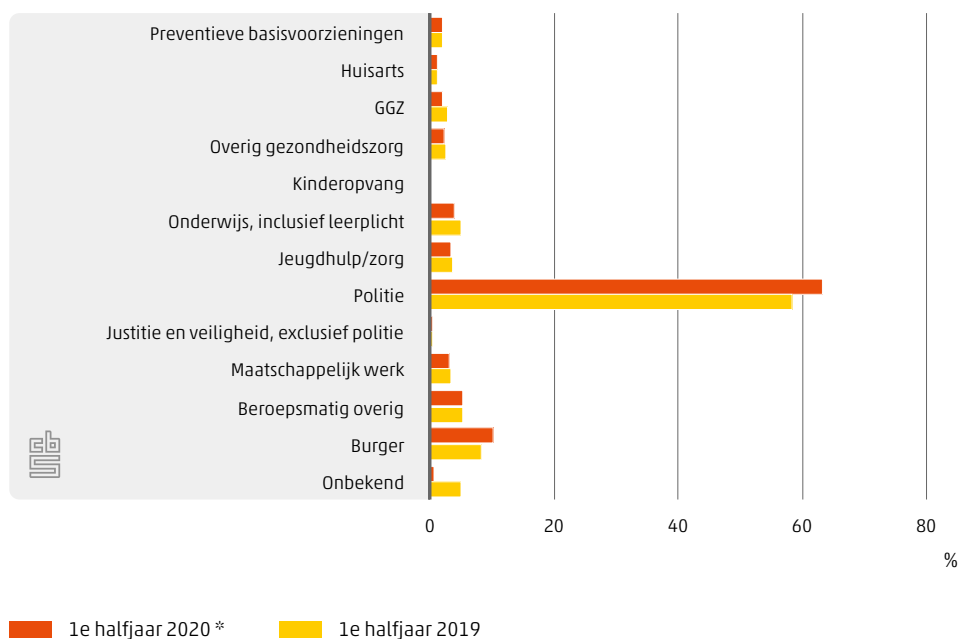
Bron: Politie

Zoals in paragraaf 3.2 is beschreven, was bijna 41 procent van de door Veilig Thuis ontvangen meldingen in het eerste halfjaar van 2020 een melding van acute en/of structureel onveilige casuïstiek. Dit betrof 2 535 meldingen van acute onveiligheid en 23 730 meldingen van structurele onveiligheid. 51 procent van deze acute onveilige situaties en 63 procent van de structureel onveilige situaties werd gemeld door de politie (zie figuren 3.3.2 en 3.3.3).

3.3.2 Meldingen van acut onveilige situaties naar organisatie melder

3.3.3 Meldingen van structureel onveilige situaties naar organisatie melder

Op elk moment kan Veilig Thuis vaststellen dat er geen zorgen (meer) zijn over de veiligheid of dat een andere organisatie de verantwoordelijkheid kan overnemen voor de veiligheidssituatie. Veilig Thuis kan in dat geval naar vele partijen overdragen zoals zorginstellingen, scholen, maatschappelijk werk, het cliëntsysteem zelf of naar partijen in het justitie en veiligheidsdomein. Op basis van alle overdrachten in casussen die in het eerste halfjaar van 2020 zijn afgesloten, kan geconcludeerd worden dat er weinig overdrachten naar het justitie- en veiligheidsdomein plaatsvinden. In 0,5 procent van de in het eerste halfjaar 2020 afgesloten casussen waarin minstens één overdracht is geweest¹¹⁾, is een overdracht naar de politie geweest. Dit percentage is gelijk gebleven ten opzichte van het eerste halfjaar 2019. In 0,7 procent was er een overdracht (verzoek tot onderzoek) aan de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Dit percentage is iets gedaald, in het eerste halfjaar 2019 was het 0,8 procent. Naast deze overdrachten aan politie en RvdK kunnen (sommige) betrokkenen van een dergelijke casus ook nog zijn overgedragen aan andere partijen.

In het eerste halfjaar van 2020 zijn door Veilig Thuis 14 860 casussen afgesloten, die betrekking hadden op acute of structureel onveilige situaties¹²⁾ en waarin er minstens één overdracht is geweest.¹³⁾ In 0,6 procent van deze casussen is een overdracht aan de politie geweest. De overdrachten aan het Openbaar Ministerie in deze casussen zijn op de vingers van één hand te tellen (0,0 procent). In het eerste halfjaar 2019 waren deze percentages hetzelfde.

Als een kind ernstig in de knel dreigt te raken, helpt de Raad voor de Kinderbescherming om samen met het kind en de ouders de beste oplossing te zoeken. Alleen als het echt niet anders kan, wordt de rechter erbij betrokken, maar het draait altijd om het belang van het

11) In het 1^e halfjaar van 2020 zijn er 50 760 casussen afgesloten. In 35 120 van deze afgesloten casussen heeft er minstens 1 overdracht plaatsgevonden.

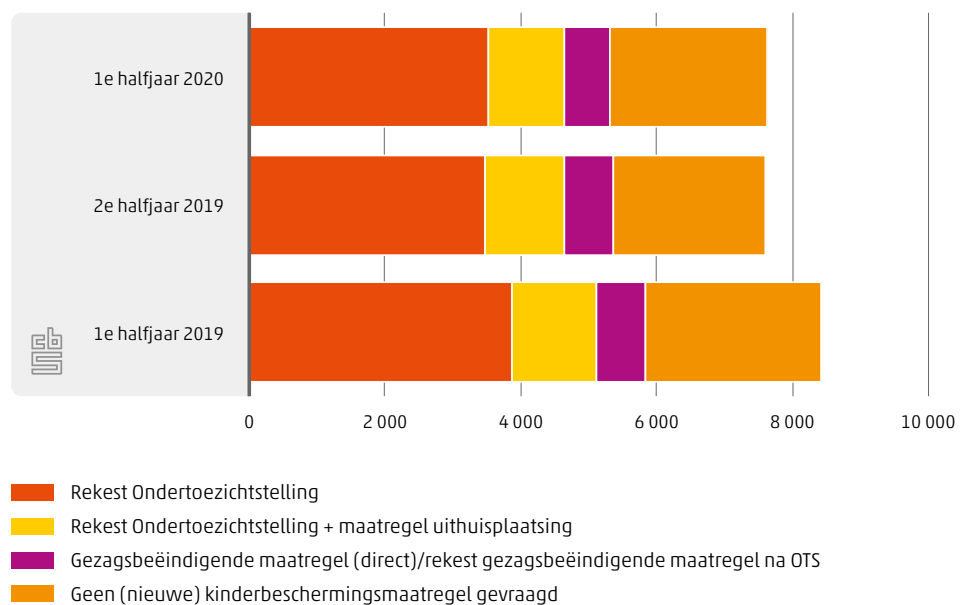
12) Bij minstens één van de meldingen in de betreffende casus heeft Veilig Thuis bij de veiligheidstaxatie van de melding de conclusie getrokken dat het gaat om acute of structureel onveilige situatie.

13) In het 1e halfjaar van 2020 zijn er in totaal 19 880 casussen met acute of structurele onveilige situaties afgesloten.

kind. Als de (fysieke) veiligheid en de ontwikkeling van het kind gevaar lopen, dan voert de RvdK een onderzoek uit naar de noodzaak en/of toegevoegde waarde van een kindbeschermingsmaatregel. De RvdK voert in dit verband twee typen onderzoek uit: onderzoeken naar een kindbeschermingsmaatregel en onderzoeken naar een maatregel ná ondertoezichtstelling (OTS). Bij onderzoeken van de tweede soort loopt er al een OTS en is de gecertificeerde instelling die de OTS uitvoert van mening dat de opgelegde OTS niet binnen aanvaardbare termijn het gewenste resultaat zal bereiken, namelijk dat ouders de verantwoording voor de opvoeding weer zelfstandig op kunnen pakken (eventueel met vrijwillige hulp).

In het eerste halfjaar van 2020 heeft de RvdK 7 628 onderzoeken (naar een kindbeschermingsmaatregel of naar een maatregel ná OTS)¹⁴⁾ afgerond, dit zijn er 805 minder dan in het eerste halfjaar van 2019. In 956 van de afgeronde onderzoeken naar een kindbeschermingsmaatregel werd bij aanvang van het onderzoek direct een voorlopige ondertoezichtstelling aangevraagd, bij 54 onderzoeken werd bij de start direct al een voorlopige voogdij aangevraagd. In het onderzoek beoordeelt de raads onderzoeker of verplichte hulp de beste oplossing is voor het kind. Als verplichte hulp noodzakelijk wordt geacht, doet de RvdK een verzoek (rekest) aan de rechter voor een kindbeschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling of gezagsbeëindiging met als resultaat voogdij).¹⁵⁾ In 70% van de 7 628 afgeronde onderzoeken diende de RvdK een rekest in voor een gezagsbeëindigde maatregel (resultierend in voogdij) of een OTS (figuur 3.3.4).

3.3.4 Aantal afgeronde onderzoeken ¹⁾ RvdK naar besluit

1) Alleen onderzoeken naar kindbeschermingsmaatregel en onderzoeken naar maatregel ná OTS
Bron: Raad voor de Kinderbescherming

¹⁴⁾ Elk onderzoek heeft betrekking op één kind.

¹⁵⁾ Een eventuele bij de start van het onderzoek al aangevraagde voorlopige ondertoezichtstelling of voogdij wordt niet meegeteld bij het aantal ingediende rekesten na afloop van het onderzoek.

Als de rechter vervolgens besluit tot het opleggen van een jeugdbeschermingsmaatregel, wordt de maatregel uitgevoerd door een gecertificeerde instellingen (GI). In het eerste halfjaar van 2020 zijn er 5 180 (voorlopige) ondertoezichtstellingen gestart bij de GI's. Dit zijn er 7,4 procent minder dan in het eerste halfjaar van 2019.

3.4 Verbetering outcome

Outcome-indicatoren geven aan of het beoogde resultaat is bereikt, bijvoorbeeld of het geweld is gestopt en of het welzijn is verbeterd. De uitkomsten in deze paragraaf zijn verkregen uit cohortonderzoek van het Verwey-Jonker Instituut naar het effect van de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld (zie paragraaf 4.7 voor een korte beschrijving van dit cohortonderzoek). In de periode 2016–2020 voert het Verwey-Jonker Instituut een grootschalig cohortonderzoek uit in 13 van de 26 Veilig Thuis-regio's in Nederland.¹⁶⁾ In het cohortonderzoek worden anderhalf jaar lang gezinnen met kinderen gevolgd, waar (ex-) partnergeweld en/of kindermishandeling speelt. Dit gebeurt vanaf het moment van melding bij Veilig Thuis. Tijdens het onderzoek vinden drie meetmomenten plaats, één kort na de melding bij Veilig Thuis, de tweede meting een jaar na de eerste meting en de derde meting een half jaar na de tweede meting.

Afname of stoppen van geweld

Een belangrijke vraag in het cohortonderzoek is of de kindermishandeling en het partnergeweld in het gezin daadwerkelijk zijn gestopt of verminderd. In de 576 gezinnen die aan alle drie de metingen hebben deelgenomen, is een duidelijk afname te zien van het totaal geweld. Bij de eerste meting waren er gemiddeld 79 incidenten (van kindermishandeling en/of partnergeweld) per gezin in het jaar voorafgaand aan de meting. Bij de tweede meting daalde dit naar gemiddeld 36 incidenten en bij de derde meting naar gemiddeld 20 incidenten. Onder deze daling van het gemiddelde aantal incidenten ligt een gevarieerder beeld per gezin. Tussen de eerste en tweede meting was er in 21 procent van de gezinnen sprake van een toename van het geweld en in 62 procent van een afname. Tussen de tweede en derde meting was er in 17 procent van de gezinnen meer geweld en in 53 procent minder geweld.

Het aantal incidenten van partnergeweld nam af van gemiddeld 64 incidenten per gezin bij de eerste meting, naar 26 bij de tweede meting en 13 bij de derde meting. In gevallen waarin kinderen getuige zijn geweest van dit geweld tussen partners, is er ook sprake van kindermishandeling. Als er alleen gekeken wordt naar het aantal incidenten van directe kindermishandeling (dus exclusief kindermishandeling in de vorm van getuige van partnergeweld), nam het aantal incidenten van kindermishandeling af van gemiddeld 12 bij de eerste meting, naar 8 bij de tweede meting en 5 bij de derde meting.

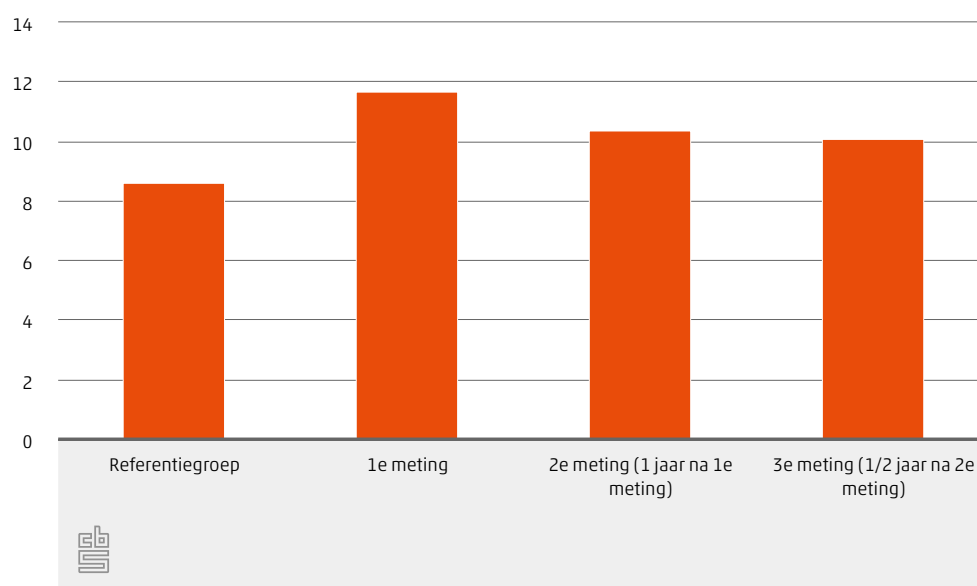
¹⁶⁾ Dit zijn de volgende 13 Veilig Thuis regio's: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Flevoland, Gooi en Vechtstreek, Groningen, IJsselland, Kennemerland, Noordoost-Brabant, Midden-Brabant, Twente en Zaanstreek-Waterland.

Ervaren veiligheid bij ouders en kinderen

Het veiligheidsgevoel dat ouders ervaren is in het cohortonderzoek gemeten met behulp van een vragenlijst naar de kwaliteit van leven.¹⁷⁾ Het veiligheidsgevoel is uitgedrukt in een rapportcijfer tussen de 1 en 10. Bij de eerste meting geven ouders hun veiligheidsgevoel gemiddeld een 7,5. Deze score loopt iets op bij de tweede meting (7,8) en bij de derde meting (8,1).

Voor de ervaren veiligheid van de kinderen is gekeken naar hun emotionele reactiviteit (emotionele reactie op conflicten tussen ouders¹⁸⁾). Hoe hoger de kinderen hierop scoren, hoe groter het gevoel van onveiligheid. In figuur 3.4.1. is te zien dat de emotionele reactiviteit bij de tweede en derde meting lager ligt dan bij de eerste meting, maar nog wel hoger blijft (meer ervaren onveiligheid) dan bij kinderen in gezinnen waar geen sprake is van geweld (de referentiegroep).

3.4.1 Emotionele reactiviteit kinderen

Bron: Verwey-Jonker Instituut

Beoordeling welzijn

Voor de beoordeling van het welzijn van ouders en kinderen in deze gezinnen is zowel gekeken naar de ervaren kwaliteit van leven als naar de mate waarin ouders en kinderen last hebben van klinische traumaklachten.

Het rapportcijfer dat de ouders in de cohortstudie geven voor de kwaliteit van leven¹⁹⁾ stijgt licht van 7,0 bij de eerste meting naar 7,3 bij de derde meting. De kwaliteit van leven van kinderen is gemeten aan de hand van vragen op verschillende deelgebieden van hun leven

¹⁷⁾ Manchester Short Assessment of quality of life (MANSA). Van 622 ouders is de score op ervaren veiligheid voor alle drie de meetmomenten bekend.

¹⁸⁾ Op basis van een uitvraag onder deze kinderen op basis van de Security in the Interparental Subsystem Scale Child Report (SIS) methodiek. Emotionele reactiviteit is gevoeligheid voor intense, langdurige en onregelde uitingen van angst, waakzaamheid of nood. Emotionele reactiviteit is een onderdeel van de emotionele veiligheid in relatie tot ruzie tussen ouders. Van 384 kinderen is een score bekend voor alle drie de meetmomenten.

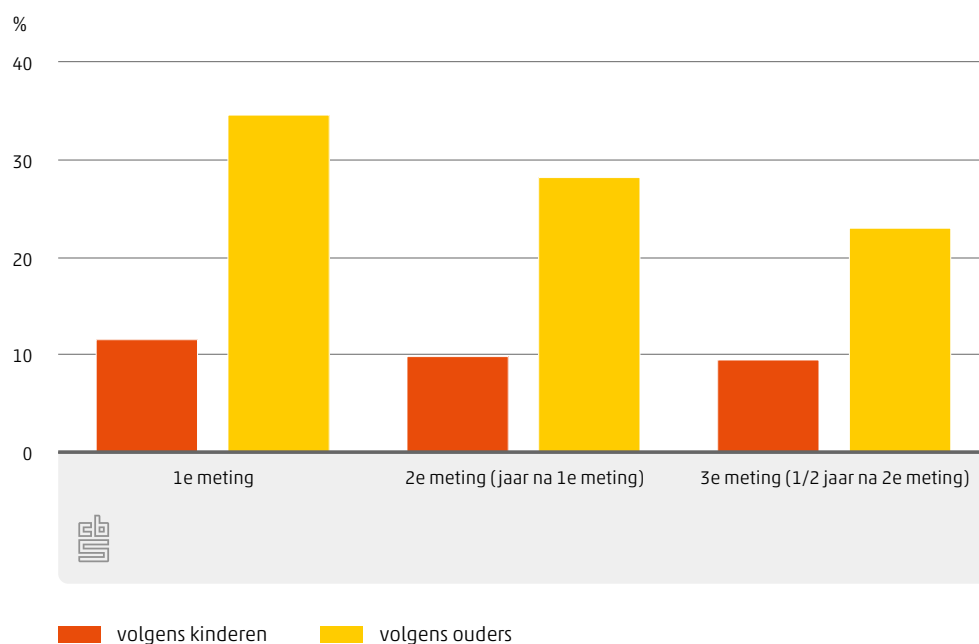
¹⁹⁾ Op basis van de MANSA-vragenlijst is van 626 ouders de score bekend voor alle drie de meetmomenten.

(lichamelijk welzijn, psychisch welbevinden, relatie met ouders, relatie met vrienden, school). De uitkomst wordt weergegeven in een T-score, waarbij de gemiddelde score van een referentiegroep van Nederlandse jongeren 54,1 is. Hoe hoger de score, hoe hoger de ervaren kwaliteit van leven. Bij de eerste meting scoorden de kinderen in de cohortstudie 48,8. Dit stijgt licht naar 50,1 bij de tweede meting en 50,9 bij de derde meting, maar blijft dus lager dan de score van de referentiegroep.²⁰⁾

Ten tijde van de eerste meting had 15,5 procent van de ouders last van klinische traumaklachten.²¹⁾ Dit nam af tot 11,6 procent en 9,7 procent bij de tweede en derde meting. Dit is nog steeds hoger dan in een steekproef onder de algemene Nederlandse bevolking (6,7 procent).

De mate waarin er bij de betrokken kinderen sprake is van een klinisch trauma is zowel aan de ouders gevraagd (over kinderen tot 12 jaar) als aan de kinderen zelf (vanaf 8 jaar).²²⁾ In figuur 3.4.2 is te zien dat het percentage kinderen met trauma zoals gerapporteerd door de kinderen lager ligt dan het percentage zoals ouders dat rapporteren. Het percentage op basis van de invulling door de ouders is bij de tweede en derde meting gedaald. De hele lichte daling in het percentage op basis van de invulling door de kinderen is statistisch niet significant.

3.4.2 Percentage kinderen met trauma

Bron: Verwey-Jonker Instituut

20) Kidscreen-10 methodiek. Uitkomsten zijn gebaseerd op gegevens van 214 kinderen. De stijging tussen de tweede en derde meting is niet significant.

21) Met klinisch trauma wordt een (medisch) gediagnosticeerd trauma bedoeld. Vastgesteld op basis van Trauma Symptoms Inventory lijst, die van 561 ouders bekend is voor alle drie de meetmomenten.

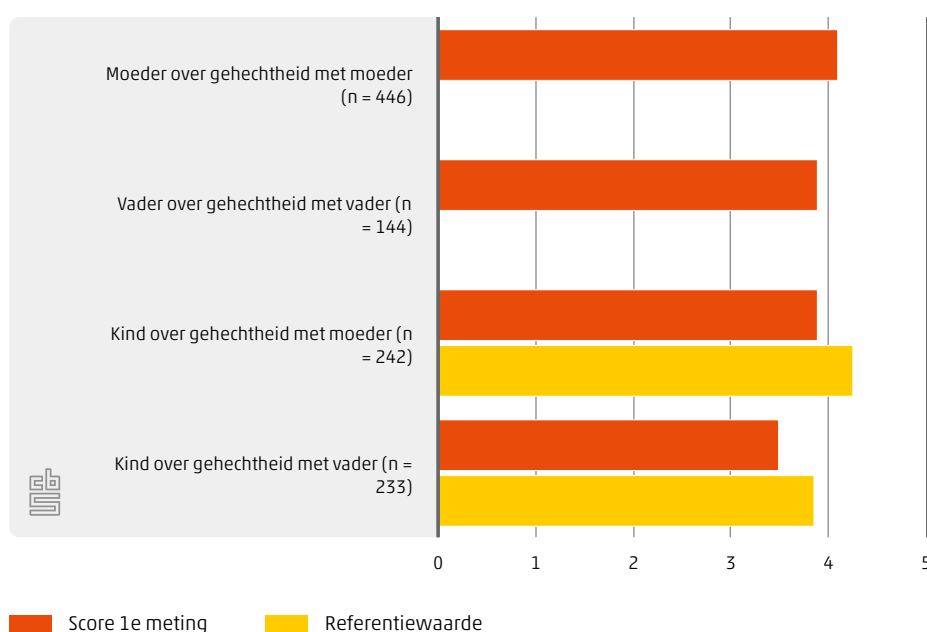
22) 540 ouders vulden de Trauma Symptom Checklist for Young Children (TSCYC) in, 229 kinderen de Trauma Symptom Checklist for Children (TSCC). Beiden vragenlijsten hebben intern een norm of er wel of niet sprake is van een klinisch trauma.

Opvoedingsrelatie tussen ouders en kinderen

De opvoedstress zoals ouders die ervaren, is in de cohortstudie gemeten aan de hand van de NOSI-K vragenlijst.²³⁾ De score van een referentiegroep op deze vragenlijst is 40,4. Een lagere score betekent minder stress. Ouders in de cohortstudie ervaren met een score van 50,6 bij de eerste meting meer stress dan de referentiegroep. Bij de tweede en derde meting daalt de score naar 47,6 en 46,2, maar blijft nog steeds hoger dan in de referentiegroep.

Ook de veiligheid in de hechting tussen ouders en kinderen is in kaart gebracht. Zowel ouders als kinderen (vanaf 8 jaar) hebben hiervoor een vragenlijst²⁴⁾ ingevuld. De hechting wordt uitgedrukt in een cijfer van 1 tot 5, waarbij een hogere score overeenkomt met een betere hechting. De verschillen tussen de scores op de drie meetmomenten zijn statistisch niet significant, figuur 3.4.3 toont de scores op het 1^e meetmoment. Voor de rapportage door de kinderen kunnen de scores vergeleken worden met de scores van een referentiegroep. Daaruit blijkt dat de kinderen in de cohortstudie minder veilig gehecht zijn dan kinderen in de referentiegroep.

3.4.3 Hechting tussen ouder en kind

Bron: Verwey-Jonker Instituut

Tevredenheid cliënten over de ontvangen hulp

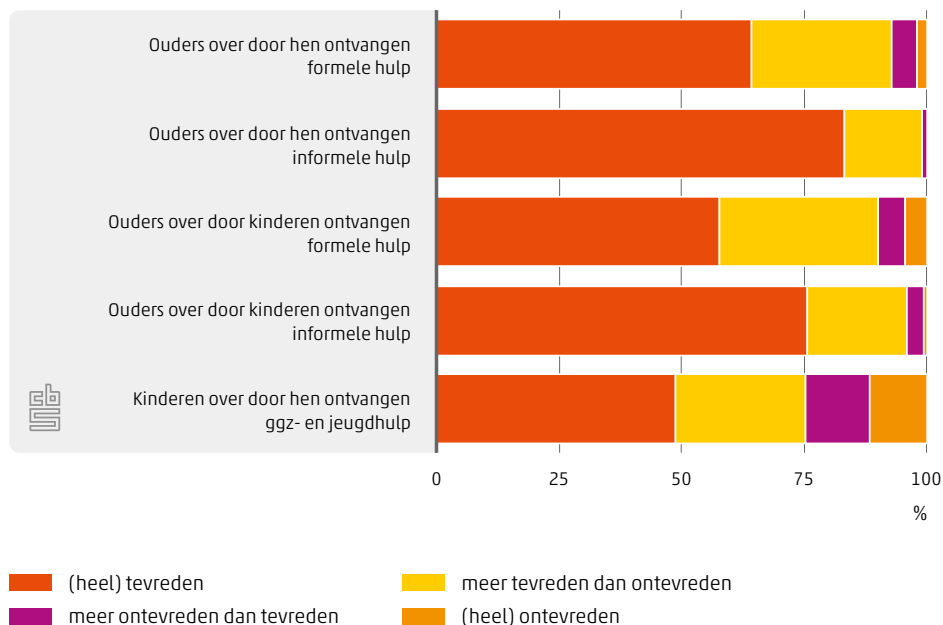
Voor gezinnen in de cohortstudie zal doorgaans een hulpverleningstraject zijn ingezet, alle gezinnen zijn immers gemeld bij Veilig Thuis. 79,5 procent van de gezinnen heeft formele hulp ontvangen in de anderhalf jaar na melding bij Veilig Thuis, 83 procent van de gezinnen heeft informele hulp ontvangen.

²³⁾ Nijmeegse Ouderlijke Stress Index - verkorte versie; gemeten bij 890 ouders.

²⁴⁾ Security Scale vragenlijst.

Op basis van het oordeel dat ouders in de cohortstudie gaven over nut en belang van de geboden hulp, is in kaart gebracht hoe tevreden zij waren over die hulp. Op dezelfde wijze is de tevredenheid van de kinderen over de door hen ontvangen ggz-hulp en jeugdhulp in beeld gebracht (figuur 3.4.4). Over de informele hulp is de tevredenheid hoger dan over de formele hulp.

3.4.4 Tevredenheid ouders en kinderen over ontvangen hulp

Bron: Verwey-Jonker Instituut

Ouders hebben gemiddeld van 3,2 instellingen formele hulp ontvangen met een maximum van 14 verschillende instellingen. Kinderen hebben gemiddeld van 2,2 instellingen formele hulp ontvangen, met een maximum van 12 instellingen.

Recidive daders huiselijk geweld

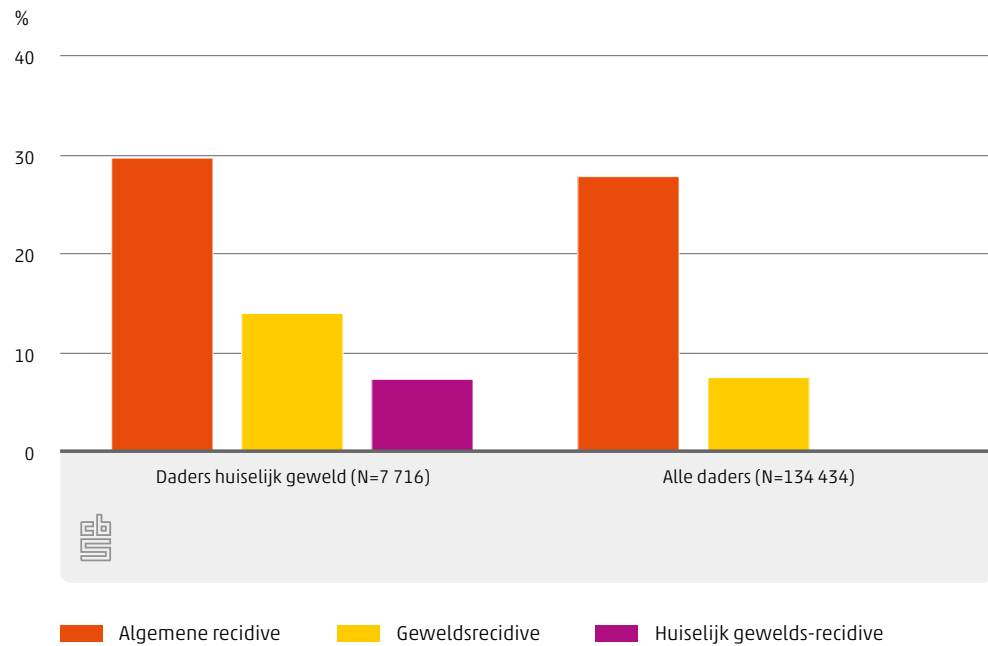
De informatie over recidive onder daders van huiselijk geweld is gebaseerd op recidive-onderzoek van het WODC (Blokdijsk e.a. (2019) en de WODC recidivemonitor), waarbij gekeken is naar recidive in termen van strafzaken.²⁵⁾

In de figuur hieronder wordt de tweejarige recidiveprevalentie van daders van huiselijk geweld afgezet tegen de gehele populatie van personen die in 2015 zijn veroordeeld. Hieruit valt op te maken dat 30 procent van de daders van huiselijk geweld binnen twee jaar na 2015 een nieuwe strafzaak heeft voor een misdrijf (algemene recidive). Dit is iets hoger dan de algemene recidiveprevalentie onder alle in 2015 veroordeelde daders (28 procent). Van de daders van huiselijk geweld heeft 14 procent binnen twee jaar een nieuwe geweldstrafzaak op zijn naam staan. Voor de gehele populatie ligt dit op 8 procent. Tot slot heeft ruim 7 procent van de personen die in 2015 werden veroordeeld voor huiselijk geweld

²⁵⁾ Het begrip recidive is in de gehele keten van betrokken organisaties uiteraard veel breder (bijvoorbeeld gezinnen waarover opnieuw een melding bij Veilig Thuis wordt gedaan na een periode zonder geweld). Nadere afstemming tussen al deze betrokken partijen is nodig om tot een zinvolle definitie van deze bredere vorm van recidive te komen.

binnen twee jaar een nieuwe strafzaak in verband met het plegen van huiselijk geweld (specifieke huiselijk-geweld-recidive).

3.4.5 Percentage feitelijke tweejarige recidive van veroordeelden in 2015

Bron: Recidive-onderzoek WODC

4 Verantwoording van de impactmonitor

Het vorige hoofdstuk van de impactmonitor beschrijft de meest recente cijfers over de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierbij is gekeken naar de onderwerpen die de onderzoeksadviescommissie van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' als het meest relevant heeft bestempeld. Een belangrijk uitgangspunt voor de impactmonitor is dat zo veel mogelijk wordt aangesloten op bestaande bronnen en dat aanvullende registraties worden voorkomen.

Meer achtergrondinformatie over de opzet en inhoud van de monitor is te vinden in:

- Advies opzet monitor aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, Adviescommissie onderzoeks- en kennisprogramma Geweld hoort nergens thuis, november 2018
- [Advies dummy-monitor aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling](#), Adviescommissie onderzoeks- en kennisprogramma Geweld hoort nergens thuis, juni 2019

In deze editie wordt gerapporteerd op basis van nu beschikbare gegevensbronnen en bestaande publicaties. Dit betreft gegevens op basis van de Beleidsinformatie Veilig Thuis (VT, bron CBS), Beleidsinformatie Jeugd (BiJ, bron CBS), een onderzoeksprogramma naar de prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling bestaande uit verschillende deelstudies en een overkoepelend syntheserapport (bron WODC), een recidive-onderzoek onder daders van huiselijk geweld (bron: WODC), de Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld 2020 van CBS en WODC (bron CBS/WODC), cohortstudies onder betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling (bron Verwey-Jonker Instituut), politieregistratiegegevens (bron Politie) en registraties van de Raad voor de Kinderbescherming (bron RvdK). Het CBS heeft geen controle uitgevoerd op de cijfers uit andere bronnen. Ook heeft het CBS de methode waarmee de cijfers zijn berekend niet gecontroleerd of beoordeeld.

4.1 Beleidsinformatie Veilig Thuis

De indicatoren over Veilig Thuis zijn gebaseerd op het CBS onderzoek 'Beleidsinformatie Veilig Thuis'. Dit onderzoek levert uitkomsten over huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals dat bij Veilig Thuis in beeld was. Het CBS stelt deze beleidsinformatie halfjaarlijks samen op basis van gegevens afkomstig van de Veilig Thuis organisaties. De aanlevering van deze gegevens aan het CBS is vastgelegd in de wet Wmo 2015, in de vorm van een Informatieprotocol beleidsinformatie Veilig Thuis. Dit informatieprotocol legt gedetailleerd vast welke gegevens aangeleverd moeten worden. De uitkomsten worden op vaste momenten gepubliceerd. De cijfers over het eerste half jaar verschijnen eind oktober, die over het gehele jaar verschijnen eind april en zijn te vinden op [StatLine](#).

4.2 Beleidsinformatie Jeugd

De indicator over het aantal gestarte ondertoezichtstellingen is gebaseerd op het CBS onderzoek 'Beleidsinformatie Jeugd'. Dit onderzoek levert uitkomsten over het aantal jongeren met jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Het CBS stelt deze beleidsinformatie halfjaarlijks samen op basis van gegevens afkomstig van de jeugdhulp-aanbieders en de gecertificeerde instellingen. De aanlevering van deze gegevens aan het CBS is vastgelegd in de Jeugdwet, in de vorm van een Informatieprotocol beleidsinformatie jeugd. Dit informatieprotocol legt gedetailleerd vast welke gegevens aangeleverd moeten worden. De uitkomsten worden op vaste momenten gepubliceerd. De cijfers over het eerste half jaar verschijnen eind oktober, die over het gehele jaar verschijnen eind april en zijn te vinden op [StatLine](#).

4.3 Politieregistratiegegevens

Het aantal meldingen vanuit de politie aan Veilig Thuis heeft het CBS ontvangen van de politie vanuit de Basisvoorziening Handhaving (BVH). De BVH is het registratiesysteem van de politie waarin de politie meldingen registreert, aangiftes verwerkt en incidenten afhandelt. Bij de melding van een delict kan een rol van de betreffende persoon worden geselecteerd (verdachte, betrokkene, slachtoffer, getuige of benadeelde). Naast de BVH kent de politie ook het registratiesysteem SummiT. Hieronder worden complexe en of gevoelige zaken vastgelegd, bijvoorbeeld zaken over eengerelateerd geweld. Dit gaan om een relatief klein aantal zaken. In deze rapportage is geen gebruik gemaakt van gegevens uit SummiT.

4.4 Onderzoeksprogramma prevalentie huiselijk geweld en kindermishandeling WODC

De omvangschatting van het aantal personen dat te maken heeft met kindermishandeling is gebaseerd op een tweetal deelstudies die onderdeel uitmaken van het onderzoeksprogramma prevalentie huiselijk geweld en kindermishandeling van het WODC. Dit zijn een zelfrapportage onder scholieren in de eerste vier jaar van het voortgezet onderwijs en een informatenstudie onder professionals over kindermishandeling onder alle kinderen tussen de 0 en 17 jaar.¹⁾ Een derde deelstudie naar het slachtofferschap van huiselijk geweld is in deze editie van de impactmonitor niet meer gebruikt, omdat er inmiddels recentere gegevens beschikbaar zijn uit ander onderzoek. In de overkoepelende synthese van Ten Boom & Wittebrood (2019) over de prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling worden onder meer deze drie studies in samenhang beschreven. Ook wordt ingegaan op de verschillende gebruikte onderzoeksmethoden waarmee gepoogd is deze lastig meetbare verschijnselen in kaart te brengen. Voor meer informatie over de opzet en uitkomsten van deze drie studies en de beperkingen die elk van de studies met zich

¹⁾ Binnen het onderzoeksprogramma zijn voor de omvang van huiselijk geweld, net als bij omvang van kindermishandeling, twee deelstudies uitgevoerd. De tweede deelstudie voor huiselijk geweld, de vangst-hervangstomvangschatting huiselijk geweld op basis van politieregistraties van Universiteit Utrecht (Van der Heijden e.a., 2019), leverde echter geen betrouwbare resultaten op.

meebrengt wordt in de eerste plaats verwezen naar deze laatstgenoemde overkoepelende synthese.

- [De prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland](#), A. ten Boom en K. Wittebrood, WODC, 2019.

Gedetailleerde informatie is te vinden in de drie genoemde originele publicaties.

- Eijkern, L. van, Downes, R., & Veenstra, R. (2018). [Slachtofferschap van huiselijk geweld: Prevalentieonderzoek naar de omvang, aard, relaties en gevolgen van slachtoffer- en plegerschap](#). Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
De resultaten uit dit onderzoek zijn gebaseerd op 6 835 respondenten.
- Alink, L., Prevoo, M., Berkel, S. van, Linting, M., Klein Velderman, M., & Pannebakker, F. (2018). [NPM 2017: Nationale prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen](#). Leiden: Leiden University, Institute of Education and Child Studies/TNO Child Health.
Dit onderzoek is gebaseerd op informatie van 785 informanten.
- Schellingerhout, R., & Ramakers, C. (2017). [Scholierenonderzoek Kindermishandeling 2016](#). Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.
Dit onderzoek is gebaseerd op informatie van 1 539 scholieren.

4.5 Recidiveonderzoek WODC

Informatie over daders en recidive van huiselijk geweld zijn afkomstig uit een recidive onderzoek van het WODC (Blokdijs, D., Beijersbergen, K.A. & Weijters, G. (2019).

[Achtergronden en recidive onder daders van huiselijk geweld veroordeeld in 2008-2015](#). Den Haag: WODC).

4.6 Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld 2020 CBS/WODC

Informatie over het aantal slachtoffers (van 16 jaar en ouder) van huiselijk geweld is afkomstig uit het Prevalentieonderzoek Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld (PHGSG) 2020 van het CBS en WODC. De cijfers in deze PHGSG zijn gebaseerd op een internetenquête onder de Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder in maart en april 2020. Voor het onderzoek zijn honderdduizend personen benaderd. Ruim 30 duizend personen hebben de vragenlijst ingevuld, een respons van 30,5 procent. Dit grote aantal respondenten maakt het mogelijk om betrouwbare en gedetailleerde uitspraken te doen over de prevalentie van huiselijk geweld en seksueel geweld in Nederland.

De PHGSG beschrijft de aard en de mate waarin huiselijk geweld en seksueel geweld in Nederland voorkomen. Bij huiselijk geweld gaat het om vormen van geweld als fysiek geweld, dwingende controle, stalking en seksueel geweld die gepleegd worden door iemand uit de huiselijke kring. De term 'huiselijke kring' heeft betrekking op de sociale relatie tussen slachtoffer en pleger. Tot de huiselijke kring worden gezins- en familieleden en ook eventuele (ex-)partners gerekend. Seksueel geweld omvat alle vormen van seksuele intimidatie en geweld. Seksueel geweld kan binnen en buiten de huiselijke kring plaatsvinden. Een deel van het seksueel geweld dat in de PHGSG wordt onderzocht valt formeel niet binnen de scope van deze impactmonitor, namelijk het seksueel geweld dat buiten de huiselijke kring plaatsvindt. Uit de PHGSG blijkt dat seksueel geweld voor het grootste deel niet in huiselijke kring plaatsvindt: 10 procent van de bevolking van 16 jaar en

ouder is slachtoffer geweest van seksueel geweld buiten de huiselijke kring. Bij 1 procent gebeurde dit binnen de huiselijke kring.

4.7 Cohortstudies Verwey-Jonker Instituut

De outcome-indicatoren in deze impactmonitor, zoals de toe- of afname van geweld en verbetering van welzijn, zijn gebaseerd op cohortonderzoek van het Verwey-Jonker Instituut naar het effect van de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld onder gezinnen/huishoudens die in aanraking zijn gekomen met Veilig Thuis. In de periode 2016–2020 loopt een grootschalig cohortonderzoek in 13 van de 26 Veilig Thuis-regio's in Nederland. In het onderzoek worden anderhalf jaar lang gezinnen met kinderen gevolgd, waar (ex-) partnergeweld en/of kindermishandeling speelt. Dit gebeurt vanaf het moment van melding bij Veilig Thuis. Tijdens het onderzoek vinden drie meetmomenten plaats, één kort na de melding bij Veilig Thuis, de tweede meting een jaar na de eerste meting en de derde meting een half jaar na de tweede meting. 576 gezinnen hebben aan alle drie metingen deelgenomen (633 ouders en 978 kinderen).

Niet alle in deze impactmonitor opgenomen uitkomsten zijn al in deze vorm gepubliceerd. Meer informatie over de cohortstudies is te vinden in:

- [Factsheet 'Werkt de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld'](#), Augeo Foundation en Verwey-Jonker Instituut, 2018.
- [Doorbreken geweldspatroom vraagt gespecialiseerde hulp](#), B. Tierolf, K. Lünne-man, M. Steketee, Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, mei 2014.
- [Rapport 'Kan huiselijk geweld echt stoppen? Kwestie van lange adem'](#), M. Steketee, B. Tierolf, K. Lünne-man, M. Lünne-man, Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, november 2020.

4.8 Registraties Raad voor de Kinderbescherming

Het aantal onderzoeken en besluiten heeft het CBS ontvangen van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) vanuit het digitale Kinderbescherming BedrijfsProcessenSysteem (KBPS). In dit systeem legt de RvdK een dossier aan van ieder kind naar wie een onderzoek wordt ingesteld. Per dossier worden persoonlijke gegevens van het kind geregistreerd, en per onderzoek o.a. contacten, binnengekomen en uitgaande stukken, de overwegingen en besluiten van de onderzoeken.

5 Tot slot

Deze tweede editie van de impactmonitor geeft op basis van de meest actuele beschikbare bronnen een beeld van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland. De komende jaren wordt de impactmonitor stapsgewijs uitgebreid met meer indicatoren en recentere gegevens. Daarvoor wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van al geregistreerde gegevens, maar er zullen waar nodig ook nieuwe gegevens worden verzameld. Op die manier wordt toegewerkt naar een meetinstrument waarmee inzichtelijk wordt gemaakt of de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling een wezenlijk verschil maakt in de levens van mensen die het raakt. Gezamenlijke duiding van en reflectie op de data draagt bij aan een leercyclus ter verbetering van de aanpak op en tussen meerdere niveaus: departementen, sectoren, zorg- en strafketens, regio's, gemeenten, professionals en burgers.

De eerstvolgende editie van de impactmonitor verschijnt eind 2021. Naast een nieuwe rapportage, wordt in 2021 het dashboard ook tweemaal geüpdatet met nieuw beschikbaar gekomen gegevens: in de zomer en aan het eind van het jaar. Zo kunnen op termijn ook steeds meer trends en ontwikkelingen in beeld worden gebracht.

Afkortingen

BVH	Basisvoorziening Handhaving
EGG	Eergerelateerd geweld
G4	Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	geestelijke gezondheidszorg
HGKM	Huiselijk geweld en kindermishandeling
JenV	Ministerie van Justitie en Veiligheid
OM	Openbaar Ministerie
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
SHG	Steunpunt Huiselijk Geweld
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VGv	Vrouwelijke genitale verminking
VO	voortgezet onderwijs
VT	Veilig Thuis
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wmo 2015	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
WODC	Wetenschappelijk Onderzoeks- en documentatiecentrum